

Opleidingsinstelling GGZ-VS

Master Advanced Nursing Practice

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-masteropleiding Master Advanced Nursing Practice (MANP) van de Stichting Opleidingsinstelling GGZ-Verpleegkundig Specialist (GGZ-VS). De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Opleidingsinstelling GGZ-VS is samengesteld. Het panel is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2014 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 22 en 23 april 2014.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer dr. E.V. Schalkwijk (voorzitter)

Mevrouw prof. dr. A.L. Francke (domeindeskundige)

De heer drs. M.G.M. Heck (domeindeskundige)

Mevrouw O. Frauenfelder, MANP (domeindeskundige)

Mevrouw M.P.G. Henderikx – Ketelaars (studentlid)

Mevrouw ir. M. Dekker-Joziassse, seniorauditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2014*.

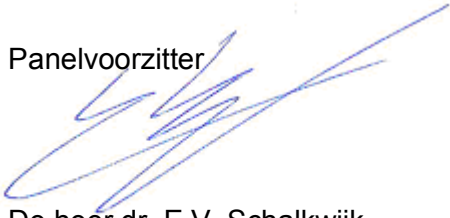
Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Dit rapport bevat naast de beoordeling volgens de NVAO-kaders ook de beoordeling van de opleiding volgens de kaders van het RSV (Registratiecommissie Specialismen Verpleegkunde). Voorafgaand is er afstemmingsoverleg geweest tussen de NVAO, de RSV, de MANP-opleidingen en de validerende bureaus (NQA en Hobéon) over de bundeling van beide beoordelingen (zie bijlage 8) in de beoordelingsrapportage voor de NVAO. Conform afspraak met het Landelijk Opleidingsoverleg MANP worden beide beoordelingen separaat weergegeven in een tabel en wordt in de samenvatting de RSV-beoordeling toegelicht in een alinea.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 9 juli 2014

Panelvoorzitter

De heer dr. E.V. Schalkwijk

Panelsecretaris

Mevrouw ir. M. Dekker-Joziase

Samenvatting

GGZ-VS biedt de enige postinitiële categorale opleiding in Nederland met een opleidingsduur van drie jaar (180 EC). De opleiding includeert de opleiding MANP (120 EC).

Het panel beoordeelt de Masteropleiding Advanced Nursing Practice van de Opleidingsinstelling GGZ-VS met het oordeel **goed**. Dit oordeel is gebaseerd op de volgende oordelen en onderbouwing per standaard.

Beoogde kwalificaties (standaard 1)

De opleiding heeft actuele competenties die duidelijk passen bij landelijke kaders voor de MANP-opleidingen. De competenties zijn goed uitgewerkt en worden regelmatig afgestemd met het werkveld. De competenties weerspiegelen zeker het beoogde masterniveau. Met aandacht voor Evidence Based Practice worden de verpleegkundige capaciteiten versterkt. De verpleegkundig specialist wordt opgeleid voor een zelfstandige behandelverantwoordelijkheid als hoofdbehandelaar gelijkwaardig aan die van andere (medisch)specialisten.

Deze standaard ontvangt het oordeel **goed**.

Programma (standaarden 2 tot en met 7)

Het programma biedt een brede basis om in het ggz-werkveld te werken met de benodigde kennis, vaardigheden en diepgang als verpleegkundig specialist. GGZ-VS is zeer actief in de afstemming met praktijkinstellingen en het afnemende werkveld. Dat resulteert in een actueel programma met diepgang. Het driejarige programma zorgt dat de studenten (VSio, verpleegkundig specialisten in opleiding) een duidelijke ontwikkeling en groei in hun beroepsrol en zelfstandigheid doormaken. Het wisselen van praktijkleerplaats per studiejaar geeft daaraan een positieve bijdrage.

Het opleidingsprogramma sluit aan bij de eindkwalificaties. De opleiding hanteert een activerend onderwijsconcept met variatie aan onderwijsvormen. Gaandeweg werken VSio toe naar meer integratie van competenties en meer zelfstandigheid.

Het programma biedt een goede samenhang tussen het cursorisch deel en het praktijkdeel. Modulen en praktijkopdrachten zijn op elkaar afgestemd. Studenten leveren tijdens de studie stevige beroepsproducten qua onderzoek en beroepsmatig handelen.

De opleiding is zorgvuldig in de voorlichting aan en selectie van VSio. De examencommissie heeft duidelijk de eindverantwoordelijkheid voor toelating. VSio wordt een beeld geschetst van een intensief studietraject. Het programma speelt vanaf de start in op de intensiteit door praktijkopdrachten te wijden aan het schrijven van het jaarlijks persoonlijk leerplan. VSio krijgen ondersteuning waar nodig.

Het panel is overtuigd dat de GGZ-VS een intensieve studie biedt, die met goede inzet en planning te doen is. Eventuele knelpunten voor studeerbaarheid worden via de praktijkopdrachten en korte lijnen met de hoofdopleiders en praktijkleiders snel opgepakt. Tijdens contactdagen wordt de lestijd effectief gebruikt.

De standaard 7 'Studieduur' ontvangt het oordeel **voldoende**. De overige standaarden ontvangen het oordeel **goed**.

Personeel (standaarden 8 tot en met 10)

GGZ-VS heeft een gericht personeelsbeleid en is in staat experts aan zich te binden uit het grote netwerk aan praktijkinstellingen. Docenten en praktijkbegeleiders worden veelal ingehuurd. Aangezien twee derde van de opleiding in de praktijk plaatsvindt, investeert de GGZ-VS veel in de praktijkopleiders. Het panel is positief over de supervisie en begeleiding die aan praktijkopleiders wordt geboden. De directe contacten van de hoofdopleiders met de praktijkopleiders leveren een positieve bijdrage. De hoofdopleiders zijn zelf ook verpleegkundig specialisten. Dat is belangrijk voor het functioneren als rolmodel voor VSio.

De praktijkervaring van docenten en de relatie met de beroepspraktijk zijn goed tot excellent. De GGZ-VS is in staat om vakexperts te binden aan de opleiding. Onderzoeksexpertise en -ervaring worden ingebracht vanuit de samenwerking met Saxion Hogeschool (lectoraat) en vanuit de expertise die docenten hebben uit hun werk- en/of onderzoekspraktijk. Het panel ziet nog versterkingsmogelijkheden op het gebied van de didactische capaciteiten. De afstemming tussen docenten betrokken bij dezelfde module kan worden versterkt, bijvoorbeeld door het expliciet toewijzen van taken/rollen aan hoofddocenten gericht op het bewaken van de onderlinge samenhang van de lessen binnen een module. In de praktijk gebeurt dit al bij een aantal grotere modulen.

GGZ-VS beschikt over gedrevenen gemotiveerde hoofdopleiders, docenten en praktijkopleiders en het bureau GGZ-VS. Korte lijnen zorgen voor snelle afstemming en verbeteringen. De keus voor een klein vast team van hoofdopleiders maakt ook kwetsbaar. Dit wordt versterkt door de centrale rol en veelheid van taken die de hoofdopleiders op zich nemen. Met de brede contacten in het ggz-veld kan mogelijk snel en gericht aanvullende expertise worden aangetrokken.

De standaarden ontvangen het oordeel **goed**.

Voorzieningen (standaard 11 en 12)

De huisvesting van de GGZ-VS is goed en functioneel. De recent ingevoerde digitale onderwijsportal versterkt de informatievoorziening en de registratie van studentresultaten. Aandachtspunt is de toegang tot voldoende literatuur in de praktijkinstellingen. Mogelijk kan de digitale portal daar ook een rol in gaan vervullen.

De rollen en taken in de studiebegeleiding zijn duidelijk en goed belegd.

Binnen GGZ-VS en binnen de praktijkinstellingen is de infrastructuur aanwezig om de VSio op te leiden en te begeleiden. De studiebegeleiding ontwikkelt met de studiejaren mee, van handelen onder begeleiding tot zelfstandig handelen onder supervisie. Het panel vindt het maandelijks overleg met de praktijkopleiders een sterk punt.

De standaarden ontvangen het oordeel **goed**.

Kwaliteitszorg (standaarden 13 tot en met 15)

GGZ-VS evalueert veel aspecten op diverse niveaus met diverse stakeholders. Ook het meer informele circuit levert waardevolle informatie op. Het panel mist heldere normen en analyses van de uitkomsten. De opleiding kan meer gerichte keuzes maken in wat zij wil evalueren, hoe vaak en hoe intens. Men kan daarbij de gremia optimaler benutten door meer thematische bevraging.

Het panel is positief over de verbetermaatregelen die GGZ-VS treft op basis van evaluatie-uitkomsten. In de relatief kleine organisatie worden veel punten snel opgepakt.

Veel verbeteringen zijn van recente datum. GGZ-VS kan deze meer planmatig oppakken.

GGZ-VS betreft veel gremia bij kwaliteitszorg. Het panel ziet grote overlap van de bezetting van de diverse gremia. Dit kan de onafhankelijkheid van gremia onder druk zetten..Dit geldt met name voor de curriculumcommissie en examencommissie. Het panel beschouwt dat als een ontwikkelpunt voor de langere termijn.

De standaarden ontvangen het oordeel **goed**.

Toetsing en gerealiseerde kwalificaties (standaard 16)

GGZ-VS heeft sinds de vorige visitatie de toetsing aangescherpt. Er wordt meer gewerkt volgens het 'vierogenprincipe' en de examencommissie neemt steekproeven. Toetscriteria worden vooraf en achteraf besproken met beoordelaars. Praktijkopleiders zijn goed geïnstrueerd voor het beoordelen van onderdelen in de praktijk. Het maandelijks PO-overleg levert een goede bijdrage.

De becijfering is nog niet altijd inzichtelijk en goed herleidbaar uit de feedback/onderbouwing. Het panel heeft er vertrouwen in dat GGZ-VS de verbeteringen verder doorzet en met de opgedane ervaring de toetsing verder zal optimaliseren. Aandachtspunten zijn de afstemming in de mate waarin docenten feedback geven en in de aantoonbaarheid van de beoordeling van de afstudeerpresentaties.

Het eindniveau wordt over de volle breedte ruim gehaald, zo blijkt uit de eindwerkstukken die het panel heeft ingezien. De GGZ-VS levert stevige verpleegkundig specialisten met de vaardigheden om zich verder te ontwikkelen in hun beroepsrol. Alumni stralen professionaliteit uit.

De standaard ontvangt het oordeel **goed**.

RSV-kaders:

Het panel constateert dat de opleiding werkt volgens de lijnen van het Algemeen Besluit CSV¹ en de opgestelde kaders voor het cursorisch leren, het praktijkleren en de toetsing. De beoordelingspunten uit deze kaders worden door GGZ-VS nauwkeurig gedocumenteerd. De hoofdopleiders voldoen aan de eisen qua titulatuur, vakgebied en didactische kwaliteiten. Zij zijn verantwoordelijk voor het gehele onderwijsprogramma en zijn de spil in de communicatie met docenten voor het cursorisch deel en de praktijkopleiders voor het praktijkdeel. Wekelijks is er op onderwijsdagen contact met docenten, studenten en management. Maandelijks is er contact met de praktijkopleiders in het verplichte praktijkopleidersoverleg. Hoofdopleiders zijn goed bereikbaar en toegankelijk. Formele zaken als voortgangsregistratie, vrijstellingen en meldingen aan RSV worden gedelegeerd naar het bureau van de GGZ-VS.

GGZ-VS is een officieel erkende onderwijsinstelling. De samenwerking met praktijkinstellingen wordt vastgelegd in tripartite-overeenkomsten, conform het RSV-model. Rechten en plichten zijn verder vastgelegd in het Onderwijs- en Examenreglement. De samenwerking met het werkveld is breed en nauw. Er is duidelijk beleid voor het onderwijs en werving van personeel.

In het curriculum zijn de kritische beroepsactiviteiten opgenomen in de praktijkopdrachten. Er is goede samenhang met het cursorisch deel. GGZ-VS werkt met RSV-erkende praktijkinstellingen die voldoen aan de formele voorwaarden. Alle praktijkopleiders zijn zelf verpleegkundig specialist, waardoor ook zij fungeren als een duidelijk rolmodel. Zij hebben heldere richtlijnen voor begeleiding en beoordeling van VSio. Een standaardportfoliomodel wordt daarbij gehanteerd. GGZ-VS pleit voor een geformaliseerd en helder opleidingsbeleid bij de praktijkinstellingen. Dit is bespreekpunt in de reguliere contacten met het afnemend veld.

De opleiding werkt volgens de lijnen van het Protocol Toetsing en Beoordeling (CSV). GGZ-VS garandeert de onafhankelijkheid van de examencommissie door de keuze van een externe voorzitter, de lector van Saxion.

¹ CSV: College Specialismen Verpleegkunde

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	15
	Beoogde eindkwalificaties	15
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	15
	Programma	17
	Standaard 2 Oriëntatie van het programma	17
	Standaard 3 Inhoud van het programma	19
	Standaard 4 Vormgeving van het programma	21
	Standaard 5 Instroom	22
	Standaard 6 Studeerbaarheid	23
	Standaard 7 Duur	24
	Personeel	25
	Standaard 8 Personeelsbeleid	25
	Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	26
	Standaard 10 Kwantiteit van het personeel	27
	Voorzieningen	28
	Standaard 11 Materiële voorzieningen	28
	Standaard 12 Studiebegeleiding	29
	Kwaliteitszorg	30
	Standaard 13 Evaluatie resultaten	30
	Standaard 14 Verbetermaatregelen	31
	Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	32
	Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	33
	Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	33
3	Eindoordeel over de opleiding	37
4	Aanbevelingen	39
5	Bijlagen	41
	Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	43
	Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	45
	Bijlage 3 Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	47
	Bijlage 4 Bezoekprogramma	51
	Bijlage 5 Bestudeerde documenten	57
	Bijlage 6 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	59
	Bijlage 7 Verklaring van volledigheid en correctheid	61
	Bijlage 8 Koppeling beoordeling NVAO-kader en RSV-kaders	63

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

<i>Naam opleiding in CROHO</i>	Master Advanced Nursing Practice in de Geestelijke Gezondheidszorg
<i>Registratienummer opleiding in CROHO</i>	70110
<i>Oriëntatie en niveau</i>	hbo; master
<i>Aantal studiepunten</i>	180 EC in 3 jaar waarvan 120 EC MANP
<i>Afstudeerrichting</i>	Geestelijke Gezondheidszorg met aandachtsgebieden: - kinderen en jeugdigen - volwassenen - ouderen - forensische psychiatrie - verslavingszorg
<i>Variant</i>	voltijd
<i>Locatie</i>	Utrecht
<i>Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO</i>	Vorige visitatie: 27 mei 2009 Besluit NVAO: 13 juli 2009
<i>Code of conduct</i>	Nvt

Administratieve gegevens van de instelling

<i>Naam instelling</i>	Opleidingsinstelling GGZ-VS
<i>Status instelling</i>	Aangewezen of anders
<i>Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg</i>	Nvt

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Kwantitatieve gegevens over de opleiding		
1	Rendement	Cohort VS09: Start 59 – GT 38 = 38/59= 64% Cohort VS opleiders: Start 24 – GT 21 = 21/24= 87.5% Cohort VS10: Start 59 – GT 36 = 36/59= 61% Cohort AL1: Start 58 – GT 55 = 55/58= 95% Cohort VS11: Start 58 – GT 43 = 43/58= 74% Cohort AL2: Start 59 – GT 53 = 53/59 = 90% Cohort VS Wet: Start 6 – GT 5 = 5/6 = 83% Cohort AI3: Start 24 – GT 17 = 17/24 = 70% Cohort VSv12: Start 19 – GT 14 = 14/19 = 74% Gemiddeld 77,6%
2	Docentkwaliteit	<i>Docenten contactonderwijs, in vaste dienst en freelance</i> Docenten zonder master-grad: 19 Docenten met HBO-master: 12 Docenten met een WO-master: 44 (waarvan 8 in een promotietraject) Docenten met een PhD: 20 (waarvan 7 professor of lector) Totaal aantal docenten: 95
3	Student-docent ratio	Aantal FTE direct uitvoerend onderwijs Stand van zaken 3-3-2014: <ul style="list-style-type: none"> • 183 studenten • Vaste dienst docenten 1,6 fte • Extern gecontracteerde docenten (2 leergangen x (4 groepen x 8/36 fte)) + ((1 jaargang x (3 groepen x 8/36 fte)) = 2,4 fte. Totaal 1,6 + 2,4 = 4 fte • Ratio: 183 / 4 = 45 VSio per fte docent
4	Contacturen	40 weken per jaar, 1 dag van 8 uur door werkgever gefinancierd contact onderwijs: 40 x 8 = 320 uur Contacturen zijn exclusief begeleidingsuren gedurende het praktijkdeel van de opleiding.

Kwalitatieve schets

De Stichting Opleidingsinstelling GGZ Verpleegkundig Specialist (GGZ-VS) is in 1997 ontstaan uit een initiatief vanuit het beroepenveld. Ggz-instellingen zijn nauw betrokken bij de ontwikkeling en opzet van de opleiding. Tussen 1998 en 2006 ondersteunde de Centrale RINO groep te Utrecht de opleidingsinstelling GGZ-VS bij de uitvoering van de opleiding. Vanaf 2006 is de opleiding in eigen beheer uitgevoerd. In 2007 is gestart met de opbouw van een landelijke opleiding, ook weer in samenspraak met vertegenwoordigers uit de GGZ-praktijk. In juli 2009 is de opleiding officieel geaccrediteerd na het doorlopen van de Toets Nieuwe Opleiding. Afgestudeerden ontvangen de graad master in Advanced Nursing Practice in de GGZ. In december 2009 is de opleiding erkend door de Registratiecommissie Specialismen Verpleegkunde (RSV).

GGZ-VS had tot 2009 een samenwerking met de opleiding Health Care and Social Work van Saxion Hogeschool inzake de onderzoeksleerlijn. Begin 2009 is deze samenwerking beëindigd en is een nieuwe samenwerking gestart met het lectoraat 'GGZ, Herstelgerichte zorg en cliënt-empowerment' eveneens van Saxion Hogeschool. Binnen deze samenwerking wordt kennis (en formatie) gedeeld. De onderzoeksleerlijn werd vanaf dat moment door GGZ-VS in eigen beheer verder ontwikkeld en uitgevoerd.

GGZ-VS biedt de enige postinitiële categorale opleiding in Nederland aan met een opleidingsduur van drie jaar (180 EC). De opleiding includeert de opleiding MANP (120 EC). Het opleidingsprogramma MANP kent geen specifieke onderwijsmodulen die aan de MANP zijn toegeschreven. Het MANP-deel kan bij GGZ-VS niet afzonderlijk worden gevolgd en er worden evenmin afzonderlijke deelcertificatie afgegeven.

GGZ-VS is een netwerkleiding, waarbij alle aangesloten praktijkinstellingen tezamen de basis van de opleiding vormen. Dit levert hechte banden met het beroepenveld. De praktijkinstellingen moeten voldoen aan specifieke eisen. Per instelling zorgen een praktijkopleider (PO) tezamen met mentoren/leermeesters/werkbegeleiders en een zakelijke vertegenwoordiger voor de inhoudelijke en organisatorische verankering van de opleiding in de praktijk.

Praktijkinstellingen erkend voor de opleiding GGZ-VS komen in aanmerking voor beschikbaarheidsbijdrage (voorheen Opleidingsfonds). De hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage en het maximaal aantal instroomopleidingsplaatsen dat daarvoor in aanmerking komt, wordt vastgesteld door het ministerie van VWS. Hiermee sluit GGZ-VS aan bij de bekostigingsstructuur die gebruikelijk is bij andere ggz-beroepen. Afgelopen jaren werden jaarlijks 66 gefinancierde opleidingsplaatsen beschikbaar gesteld voor GGZ-VS. Dit is niet voldoende om aan de landelijke vraag te voldoen. Van 2009 tot 2012 zijn door GGZ-VS 42% meer VSio opgeleid dan door VWS werden bekostigd. In juni 2014 is, op advies van het Capaciteitsorgaan, door de minister besloten de capaciteit te verhogen naar 87 opleidingsplaatsen per 2015.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3, de aanbevelingen in hoofdstuk 4.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Eindkwalificaties en beroepsbeeld

GGZ-VS wil goede verpleegkundig specialisten in de ggz opleiden en zo een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de GGZ verpleegkundig specialistische zorg. Doel is het vak op een hoger plan brengen door het opleiden van verpleegkundig specialisten ggz met vakkennis en innovatiekracht. De GGZ-VS gaat uit van:

- het Algemeen competentieprofiel Verpleegkundig Specialist van de beroepsvereniging V&VN (2007);
- het Algemeen besluit College Specialismen Verpleegkunde (CSV, 2008);
- het deskundigheidsgebied en specifieke competenties uit Besluit verpleegkundig specialisme geestelijke gezondheidszorg (CSV, 2009).

De eindkwalificaties zijn uitgewerkt in het Competentieprofiel GGZ-Verpleegkundig Specialist (GGZ-VS & COOV, 2006). Ze zijn mede gebaseerd op het internationaal erkende CanMEDS-model. De GGZ-VS toetst deze eindkwalificaties geregeld aan de landelijke ontwikkelingen en (wettelijke) kaders. Dit gebeurt in samenspraak met de praktijkinstellingen. Voorbeelden van recente landelijke ontwikkelingen zijn: de voorschrijfbevoegdheid voor medicijnen, de discussie over het hoofdbehandelaarschap in de ggz en de transitie van de jeugd ggz naar de gemeenten.

Masterniveau

De eindkwalificaties weerspiegelen het landelijke competentieprofiel en het masterniveau conform de Dublin descriptoren (*Opleidingsplan 2014-2018*). Het vereiste niveau van kennis en inzicht is zichtbaar in de rol van behandelverantwoordelijke. Dit vereist een overstijgend, analytisch denk- en werkvermogen. Verpleegkundig specialisten werken in hoog complexe zorgsituaties. Studenten/V^{Sio}² leren, mede door de drie verschillende praktijkleerplaatsen, een transfer te maken naar andere hoog complexe zorgsituaties. Dit vergt analytisch en probleemoplossend vermogen. V^{Sio} leren vakinhoudelijke kennis te integreren in beleidsvraagstukken, zorginnovaties en praktijkgericht onderzoek.

² V^{Sio} Verpleegkundig specialist in opleiding

Zij moeten daarbij voortdurend het eigen oordeel toetsen aan maatschappelijke en ethische vraagstukken en evidence based practice (EBP). Belangrijk is een autonome 'levenslang leren' houding voor verdere ontwikkeling in en bijdrage aan de het vakgebied.

De GGZ-VS heeft de eigen opleiding vergeleken met opleidingen in de VS (Chicago) die opleiden tot een 'doctorate in nursing' en concludeert dat het niveau vergelijkbaar is. Een vergelijkbaar beeld is er met 'nursing masters' in Angelsaksische landen. Dit is voor de GGZ-VS de aanleiding om zich op de langere termijn te oriënteren op de ontwikkeling van een (vervolg)opleiding tot wetenschappelijk masterniveau (*Strategisch plan 2013-2014*). Voor de huidige opleiding geldt voor alsnog een hbo-masterniveau.

Onderzoek

Het panel constateert dat de opleiding streeft naar ten minste het masterniveau op zowel beroepsinhoudelijk als academisch denk- en werkniveau. VSio worden opgeleid om zelf praktijkgericht onderzoek binnen hun werksetting uit te kunnen voeren en wetenschappelijke inzichten in hun werk te gebruiken. De opleiding richt zich op praktijkonderzoek om zo het verpleegkundig handelen te verbeteren en de bekendheid met de stand van wetenschap en methoden te vergroten. Verpleegkundig specialisten moeten onderzoekend zijn, bewust van de noodzaak om te handelen volgens beschikbare wetenschappelijke kennis en evidence based richtlijnen. Zij moeten beleidsmakers en zorgverleners kunnen beïnvloeden op basis van hun kennis over bewezen effectieve interventies.

Profilering

De opleiding is als enige MANP specifiek gericht op de GGZ. VSio worden opgeleid tot breed inzetbare verpleegkundig specialisten in de GGZ en kunnen zich specialiseren in een specifieke patiëntengroep binnen de GGZ. De opleiding is uniek met de driejarige duur en de wisseling in praktijkleerplaatsen. Daarmee worden VSio ieder jaar uit hun comfortzone van een bekende werkkring getrokken. Daarmee moeten zij het klinisch redeneren op een hoger peil trekken en transfercapaciteit tonen. De opleiding is gericht op (samenhang tussen) somatiek en psyche en op de positionering en innovatiekracht van de verpleegkundig specialist. Daarmee staat de verpleegkundig specialist stevig in de instelling in zowel de behandelsetting als de bedrijfsmatige/organisatorische aspecten. Het verpleegkundig leiderschap is belangrijk en het medisch handelen staat in het teken van een hoger doel in de benadering van de cliënt/patiënt.

Conclusie

De opleiding refereert duidelijk aan de gangbare landelijke kaders voor de MANP-opleidingen. De competenties zijn goed uitgewerkt en passend voor het opleidingsdomein. Ze worden regelmatig geactualiseerd in samenwerking met het werkveld.

De competenties weerspiegelen zeker het beoogde masterniveau en stijgen daar soms boven uit. Ook sluiten de competenties duidelijk aan bij het beroepsgerichte karakter.

VSio versterken hun verpleegkundige capaciteiten door Evidence Based Practice en gerichtheid op versterking en vernieuwing van de beroepspraktijk. De verpleegkundig specialist is getraind tot een meer zelfstandige behandelverantwoordelijkheid en is gelijkwaardig gesprekspartner voor andere specialisten.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Programma

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Praktijkgerichtheid

De GGZ-VS speelt in op inhoudelijke praktijkontwikkelingen en op ontwikkelingen in de politiek en samenleving. De wisselwerking tussen de verpleegkundige praktijk, het onderwijs en het verpleegkundig praktijkgericht onderzoek staat centraal. Om dit mogelijk te maken onderhoudt GGZ-VS nauwe banden met praktijkinstellingen, lectoraten, universiteiten en kenniscentra. Docenten worden uit deze kringen aangetrokken voor onderdelen van het programma en zijn vaak toonaangevend in hun vakgebied. De meerderheid van de docenten is klinisch expert op het onderwerp waarover zij lesgeven en als specialist geregistreerd. VSio noemen als voorbeeld de module farmacotherapie en het onderdeel verslavingszorg, met lessen op hoog niveau, veel diepgang en met een goede praktijklink.

Het opleiden vindt voor tweederde deel in de praktijkinstellingen plaats. De uitvoering en borging staan beschreven in het *Opleidingsplan 2014-2018*. Modulen bevatten zowel theoretische en praktijkcomponenten. Door praktijkopdrachten werkt de VSio aan integratie van theoretische en praktische kennis en vaardigheden. Onder begeleiding van een praktijkleermeester en de opleidingsdocenten groeit de VSio qua competenties en zelfstandigheid. De binding met de beroepspraktijk is met deze opzet zeer nauw. Dit wordt bevestigd door de maandelijks bijeenkomsten van de GGZ-VS met de praktijkopleiders uit de praktijkinstellingen. VSio waarderen de praktische opzet. De wisseling van praktijkleerplaatsen maakt verpleegkundig specialisten breed inzetbaar en versterkt hun vaardigheid in het innemen van hun positie in de instellingen. Supervisie en intervisie dragen daar duidelijk aan bij.

Het panel is van mening dat de GGZ-VS dicht op de praktijk zit en met de opzet van het onderwijsprogramma garandeert dat de VSio de nodige kennis en vaardigheden verkrijgen. Met de variatie in praktijkleerplaatsen en door de gemengde groepssamenstelling leidt men VSio op voor de volle breedte van de ggz. De toetsing in de praktijk van de Kritische BeroepsActiviteiten geven ook invulling aan de link tussen theorie en praktijk. De opleiding werkt met de landelijke uitgangspunten zoals vastgelegd in het landelijke Praktijkleerplan.

VSio voelen zich door het brede driejarige opleidingsprogramma uitgedaagd en versterkt in beroepskennis en -houding. Alumni geven aan dat zij de kennis en vaardigheden bezitten en als verpleegkundig specialist een duidelijke meerwaarde bieden voor de ggz. Zij zijn zich bewust van hun handelen en hun positie in de organisatie. Alumni en VSio zijn trots op de opleiding en het beroep.

Literatuur en actualiteit

VSio leren in de onderzoeksmodulen gericht literatuur te zoeken en op bruikbaarheid en wetenschappelijke kwaliteit te waarderen. Docenten gebruiken veel ggz-vakliteratuur die diepgang en actualiteit laat zien. Ook gastsprekers brengen op specifieke onderwerpen actualiteit in. Veranderingen in de zorg qua financiering komen bijvoorbeeld aan de orde in de module beleidsverpleegkunde. Ook bijvoorbeeld veranderingen in de Wmo³, organisatiestructuren of indicatiestelling worden geadresseerd, zo bevestigen VSio. Zij noemen onderzoeksliteratuur en theoretische inzichten duidelijk als onderlegger voor de praktijk. De wisselwerking tussen beide wordt duidelijk geadresseerd. VSio en alumni geven aan dat zij weinig specifieke kennis of vaardigheden hebben gemist in het programma. De opleiding heeft in de laatste jaren de aandacht uitgebreid voor training van specifieke interventies.

Praktijkgericht onderzoek

De onderzoeksleerlijn start met literatuuronderzoek (onder andere door te leren zoeken in Pubmed), verantwoord literatuurgebruik en onderzoeksmethodiek. De eerste module wordt afgesloten met een te beoordelen literatuuronderzoek en een toets kwalitatief en kwantitatief onderzoek. In het tweede jaar wordt hierop verder gegaan met het opstellen van een onderzoeksopzet. Ook deze wordt beoordeeld. In het tweede leerjaar wordt vervolgens gestart met het uitvoeren van het onderzoek. Dit wordt afgerond met een onderzoeksartikel.

Leerlijn innovatie/implementatie

Vaardigheden in literatuurgebruik en onderzoek worden ook toegepast in de leerlijn innovatie en implementatie. In het eerste jaar voeren VSio een innovatieopdracht uit, de opdracht Optimaliseren van zorg, gekoppeld aan de module 'Zorgmanagement innovatie en kwaliteit'. In het tweede jaar volgt de innovatie-praktijkopdracht 'Verbeterproject', gekoppeld aan de module 'EBP implementeren'. In het derde jaar volgt de praktijkopdracht 'Optimaliseren van zorg', gekoppeld aan de module 'Beleid en management'. VSio geven aan dat zij leren hun handelen te onderbouwen vanuit de literatuur en op die manier te komen tot EBP. Ze leren onderzoek bruikbaar te maken en dat uit te dragen: 'weten wat je doet, en doen wat je weet'. Het verbeteren van de zorg door gebruik te maken van inzichten uit onderzoek is daarbij een belangrijke pijler. VSio leren kijken naar achterliggende vragen en naar mogelijke verbeteringen in de zorg. Dit blijkt uit de gesprekken die het panel voerde met VSio en opleiders. In de studentproducten is deze lijn herkenbaar.

³ Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning

Vaardigheid somatisch onderzoek

Uit het opleidingsprogramma is niet direct duidelijk hoe somatisch onderzoek aan bod komt. VSio leren de basisvaardigheden in met name het tweede studiejaar en melden dat de opleiding dit in het derde jaar duidelijker kan laten terugkeren. Het panel ziet dat er sinds de vorige visitatie meer aandacht is voor somatisch onderzoek. De lijn kan sterker worden neergezet door de relatie tussen somatisch onderzoek en de psychische aspecten duidelijker te benoemen.

In de praktijksetting oefenen VSio de somatische vaardigheden onder supervisie. Zij geven aan dat ze hun grenzen op dit vlak leren kennen en leren om op tijd collega's in te schakelen. Als de praktijksetting geen goede oefenomgeving biedt wordt gezocht naar alternatieven, bijvoorbeeld op een andere afdeling.

Conclusie

Het panel is van mening dat het programma VSio een brede basis biedt voor het ggz-werkveld van de verpleegkundig specialist. VSio en alumni geven aan dat zij voldoende kennis, vaardigheden en diepgang verwerven om in het werkveld als verpleegkundig specialist te werken. Literatuur en onderzoek worden praktijkgericht ingezet.

Het panel ziet een proactieve houding in de afstemming met praktijkinstellingen en het beroepenveld. Dat resulteert in een actueel programma met diepgang. Het programma sluit aan op de vraag uit praktijkinstellingen om stevige breed opgeleide verpleegkundig specialisten die goed invulling geven aan hun beroepsrol. VSio maken een duidelijke groei door en met de driejarige duur hebben zij de ruimte om hun beroepsrol goed te ontwikkelen. Het panel ziet het driejarig karakter en het opleiden in drie verschillende praktijksettings als voornaamste oorzaken voor de duidelijke groei die VSio doormaken.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 3 Inhoud van het programma

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het programma heeft een opzet langs vier leerlijnen, die de CanMEDS- en de landelijke competentiegebieden dekken:

1. Klinisch handelen (klinisch handelen; communicatie);
2. Wetenschappelijke kennis en onderzoek (kennis & wetenschap);
3. Innovatie en implementatie (kennis & wetenschap; organisatie);
4. Professionele ontwikkeling (samenwerking; professionaliteit; maatschappelijk handelen).

De eindkwalificaties en leerlijn zijn gekoppeld aan de praktijkopdrachten. Dit is duidelijk zichtbaar in de digitale leeromgeving (DOP). De praktijkopdrachten zijn gekoppeld aan bepaalde modules, zichtbaar in het *Opleidingsplan 2014-2108* en leerlijnschema.

Het DOP is recent ingevoerd en moet voor het cursorisch onderwijs nog worden gevuld.

In het persoonlijke leerplan en het werkplan van de VSio wordt geborgd dat alle eindkwalificaties worden behaald. De praktijkopdrachten worden ingevuld naar de werkcontext van de VSio. Het cursorisch onderwijs biedt de bouwstenen die worden toegepast in de praktijkopdrachten. Cursorisch en praktijkonderwijs vullen elkaar aan. VSio beoordelen dit positief. Zij vinden de theorie een duidelijke onderlegger van de praktijk en zien duidelijke samenhang. In de moduleboeken zijn de beoogde leerdoelen in samenhang beschreven.

De praktijkopleiders begeleiden en beoordelen de uitvoering van de praktijkopdrachten in de praktijkinstelling. Zij zien er op toe dat alle eindkwalificaties worden behaald. De maandelijkse bijeenkomsten met praktijkbegeleiders en docenten zorgen voor eenduidigheid in de begeleiding en beoordeling. Ervaringen worden uitgewisseld en werkwijzen afgestemd. De hoofdopleiders zijn de schakel tussen cursorisch leren en praktijkleren. Bij sommige modules is er een docent verantwoordelijk voor onderlinge afstemming tussen docenten. VSio zijn daar tevreden over en geven aan dat er snel tussen docenten en hoofdopleiders wordt geschakeld in het geval van overlap tussen modules.

VSio melden dat er een goede en logische samenhang is in het onderwijsprogramma. Theorie en praktijk vullen elkaar aan en worden steeds meer integraal getoetst. Dit mondt in het derde jaar uit in de afstudeeronderdelen (het functioneren als behandelverantwoordelijke, de gevalsbeschrijving en het referaat, zie standaard 16). Het onderzoeksartikel is de afsluiting van de onderzoeksleerlijn. VSio ervaren het onderzoeksartikel als een pittig onderdeel van de studie. Omdat dit in de eerste helft van het derde jaar is geplaatst, wordt het door VSio soms ook gezien als afstudeeronderdeel.

Het panel heeft de programmaopzet besproken met hoofdopleiders, praktijkopleiders, docenten en studenten. Alle betrokkenen oordelen positief over de opbouw en samenhang van het programma en de wijze waarop theorie en praktijk op elkaar voortbouwen. Als een werkplek niet voldoet voor een bepaalde praktijkopdracht kan de VSio een passender werkkring zoeken voor opdrachten.

Het panel ziet een aandachtspunt. In de onderzoeksleerlijn leren VSio systematisch literatuurresearch te doen en passen zij dat ook toe. In deze leerlijn wordt dit op eindniveau getoetst met het onderzoeksartikel. Het panel is van mening dat de relatie tussen gevalsbeschrijving en onderzoek kan worden versterkt door in de gevalsbeschrijvingen kort melding te maken van de verantwoording van de literatuurstudie. De binding tussen de onderzoeksleerlijn en de integrale leerlijn komt hiermee sterker naar voren. Zowel de gevalsbeschrijving en het onderzoeksartikel beoordeelt het panel positief (zie standaard 16).

De opleiding meldt in de kritische reflectie dat zij de programmering van modules in een leerjaar continu verder probeert te optimaliseren. Daarmee wil men ook meer maatwerk en individuele leerroutes bieden.

Overwegingen en conclusie

Uit gesprekken en documentatie constateert het panel dat het onderwijsprogramma een heldere opbouw heeft en voldoende aansluit bij de eindkwalificaties. De relatie tussen competenties en inhoud programma is helder voor VSio en docenten. VSio zijn tevreden over de inhoud en mogelijkheden om de eindkwalificaties te behalen. Met de toenemende integratie wordt duidelijk toegewerkt naar de meer complexe competenties en beroepsrollen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4 Vormgeving van het programma

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het didactisch concept is beschreven in het *Strategisch plan 2013-2014* en het *Opleidingsplan 2014-2018*. Voor het praktijkgedeelte is het uitgewerkt in het document *Praktijkleren, een krachtige leeromgeving 2014-2018*. Een belangrijk uitgangspunt is dat het beroep verpleegkundig specialist ggz vooral in de praktijk wordt geleerd. Bij aanvang van de opleiding starten studenten in een nieuwe werkomgeving als VSio. Hun nieuwe rol en positie dienen ze zelf te ontdekken evenals de toepassing van hun competenties in de nieuwe context. Dit stimuleert het denkvermogen en de handelingscompetentie. Elk praktijkleerjaar verandert de praktijkleerplaats, wat de overdraagbaarheid en het abstractieniveau verhoogt. Er wordt uitgegaan van ontdekkend en reflectief leren. Door veelvuldig gebruik van reflectie, intervisie en supervisie, leren VSio beschouwend en lerend te kijken naar het eigen handelen. De VSio leert het kennisrepertoire continu te vernieuwen en toe te passen in meer complexe contexten. In het werkplan worden de te ondernemen onderwijsactiviteiten verder uitgewerkt. Daarbij is er een spanningsveld tussen de wensen van de VSio en de kaders van de praktijkinstelling en de GGZ-VS. Het panel constateert dat dit spanningsveld voortdurend onderwerp van gesprek is tussen de VSio, de praktijkopleiders en de GGZ-VS. Alle partijen ervaren deze afstemming als positief. VSio en praktijkopleiders geven aan dat zij heldere kaders hebben om eenduidig en geobjectiveerd een werkplan op te stellen en de VSio daarmee op te leiden.

In het cursorisch deel wordt een scala aan werkvormen toegepast, variërend van hoorcolleges, discussiegroepen, werkgroepen, (poster)presentaties, rollenspellen, referaten en vaardigheidstrainingen. In de praktijk geldt het on-the-job leren en sluiten de werkvormen nauw aan bij het handelingsrepertoire van de verpleegkundig specialist.

Overwegingen en conclusie

De opleiding hanteert een activerend onderwijsconcept met variatie aan onderwijsvormen. Dit sluit aan bij de aanwezige kennis en ervaring van de VSio. Er is een goede combinatie van werkvormen met verbindingen tussen het cursorisch en het praktijkdeel. Met docenten en praktijkopleiders is er geregeld overleg en de hoofdopleiders bewaken het geheel. Het panel is overtuigd dat de werkvormen VSio aanzetten tot een actieve leerhouding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 5 Instroom

<i>Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.</i>

Bevindingen

De toelatingseisen staan vermeld in het *Opleidingsplan 2014-2018* en in de *Onderwijs & Examen Regeling (OER)*. VSio moeten bij aanvang minimaal vier jaar werkervaring hebben als verpleegkundige, waarvan 3 jaar in de ggz, met een dienstverband van minimaal 36 uur per week. Een BIG-registratie en HBO-V diploma zijn verplicht. VSio moeten aantoonbaar bovengemiddeld functioneren en de Engelse taal beheersen. Zij worden voorgedragen als kandidaat door een GGZ-VS erkende praktijkinstelling. Kandidaten met een mbo-Verpleegkunde of inservice B-diploma kunnen via een gericht assessment instromen, mits zij hbo denk- en werkniveau hebben. De examencommissie geeft het finale besluit tot toelating of toekenning van vrijstellingen.

Naast de reguliere instroom, zijn er vrijstellingenroutes (18 maanden opleiding) voor zeer ervaren sociaal psychisch verpleegkundigen en verplegingswetenschappers. Daar wordt een specifiek programma geboden gericht op de nog te verwerven competenties.

De GGZ-VS biedt aanvullend onderwijs in taal (drie dagdelen) of onderzoeksvaardigheden (twee dagdelen). Het eerste geldt voor VSio die in het eerste studiejaar een onvoldoende halen voor de taaltoets niveau havo-4. Het tweede wordt aangeboden aan VSio zonder wiskunde of basale onderzoeksvaardigheden.

Het panel vindt op basis van gesprekken en dossierinzage dat GGZ-VS de instroomprocedures zorgvuldig borgt. VSio moeten reeds behaalde competenties duidelijk aantonen met concrete producten uit werk of studie. VSio maken niet veel gebruik van vrijstellingen. In een enkel geval wordt bij een cursorische module gewerkt met vervangende opdrachten.

GGZ-VS geeft duidelijke informatie over het opleidingstraject en de gevraagde inspanning. VSio geven aan dat daarbij meer specifiek kan worden gekeken naar wat zij aankunnen. Praktijkopleiders en hoofdopleiders bespreken gericht de studiecapaciteiten en eventuele besluiten tot studiestaking.

Overwegingen en conclusie

De opleiding investeert in voorlichting aan en selectie van VSio. Dit gebeurt zorgvuldig en volgens vaste procedures. De examencommissie heeft duidelijk de eindverantwoordelijkheid. VSio wordt in de voorlichting een beeld geschetst van een intensief studietraject. Zij krijgen ondersteuning waar nodig. Met de gedegen intakeprocedure en het aanvullend onderwijs sluit de opleiding goed aan op de instroomkwalificaties. De opleiding biedt gerichte ondersteuning aan de instromende studenten die vaak al langere tijd niet hebben gestudeerd.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 6 Studeerbaarheid

<i>Het programma is studeerbaar.</i>

Bevindingen

De studievoortgang en studeerbaarheid worden direct vanaf het begin gevolgd. Er zijn geregelde momenten waarop VSio praktijkopdrachten moeten inleveren of toetsen moeten doen. De lijnen tussen docenten, VSio en praktijkopleiders zijn kort en VSio met vertraging worden snel aangesproken. Oorzaken voor studievertraging worden besproken en waar mogelijk wordt extra ondersteuning geboden. Ook de werkomgeving in de praktijkinstelling kan daarbij ter sprake komen. Afspraken met praktijkinstellingen en praktijkopleiders worden van tevoren vastgelegd in een tripartite-overeenkomst, conform de modelovereenkomst van de RSV.

De opleiding maakt ook gebruik van evaluatiegegevens voor het monitoren van studielast. Dit leidt tot aanpassingen op korte en lange termijn om de studeerbaarheid te verbeteren.

VSio oordelen positief over de contactmomenten tijdens de lesdagen. Er wordt effectief gebruik gemaakt van de contacturen, met een goede voortgang op de vereiste zelfstudie. Ook over de praktijkbegeleiding zijn ze in het algemeen positief. In de praktijkinstelling worden ze bij de dagelijkse werkzaamheden begeleidt door een werkbegeleider. Per praktijkinstelling houdt de praktijkopleider het overzicht qua inzet en studeerbaarheid. Dit wordt tijdens wekelijkse bijeenkomsten besproken en tijdens geregelde overleggen met de hoofdopleiders.

VSio spreken van een pittige studie die met goede planning en inzet haalbaar is. De inspiratie die VSio opdoen en de groei die zij ervaren in hun beroep leveren een duidelijke bijdrage aan hun studiemotivatie.

Het beleid inzake studeren met een functiebeperking is vastgelegd in de OER. Daar is vastgelegd dat aan VSio met een lichamelijke of zintuiglijke beperking op hun verzoek de gelegenheid wordt geboden de tentamens en practica op aangepast wijze af te leggen. Dit kan door individuele afstemming van de vorm of duur van tentamens of het ter beschikking stellen van praktische hulpmiddelen.

Overwegingen en conclusie

Het panel is overtuigd dat de GGZ-VS een pittige studie biedt, die met goede inzet en planning te doen is. Eventuele knelpunten voor studeerbaarheid worden via de korte lijnen met de hoofdopleiders en praktijkopleiders snel opgepakt. Tijdens contactdagen wordt de lestijd effectief gebruikt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 7 Duur

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Het onderwijsprogramma duurt drie jaar en heeft een omvang van 180 EC. Het cursorisch deel telt 40 lesdagen per studiejaar (één dag per week). De lesdag is opgedeeld in twee dagdelen van drie les-klokuren. In het eerste lesjaar zijn de lesdagen afwisselend op dinsdag en donderdag georganiseerd. In het derde jaar is de lesdag meestal op de vrijdag. De overige tijd van de werk/lesweek vindt plaats in de praktijkinstelling in de vorm van praktijkleren. Er wordt gerekend met vijftien tot twintig uren zelfstudie per week.

Per dagdeel rekent men 10 studiebelastingsuren (3 uur contact en 7 uur zelfstudie). Per jaar geven 80 dagdelen een besteding van 800 uur = 28 EC. Aan de uitvoering van praktijkopdrachten besteden studenten 880 uur = 32 EC.

De opleiding is qua studieduur een jaar langer dan andere MANP-opleidingen en omvat 60 EC meer dan andere MANP-opleidingen. GGZ-VS voldoet daarmee ruimschoots aan de eis van minimaal 120 EC. Het aandeel van 120 EC dat zich richt op de MANP-competenties is niet los te koppelen. Dit deel is volledig geïntegreerd in het geheel.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Personeel

Standaard 8 Personeelsbeleid

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

De Opleidingsinstelling GGZ-VS wordt geleid door een raad van bestuur/directie, onder toezicht van een raad van toezicht. Het Consilium Magistrorum (Raad van Leermeesters) is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Hierin hebben de directeur, de hoofdopleiders zitting met bij de opleiding betrokken hoogleraar en lector. Taken en verantwoordelijkheden staan helder beschreven in de *Governancestructuur GGZ-VS 2010* en in de *OER*.

De meerderheid van de docenten is klinisch expert op het onderwerp waarover ze les geven en als specialist geregistreerd. In het aannamebeleid zijn actuele werk- en onderzoekservaring belangrijke criteria. Het kloppend hart van de opleiding is de maandelijksse opleidingsvergadering. Daar komen de hoofdopleiders, de praktijkopleiders en de directie samen en wordt het praktijkprogramma samengesteld en afgestemd met het cursorisch programma.

Praktijkopleiders doorlopen een gezamenlijke selectieprocedure van de praktijkinstelling en de GGZ-VS. De praktijkopleiders zijn aangesteld door de praktijkinstelling en worden voorgedragen aan de GGZ-VS. Gemiddeld krijgen zij een aanstelling van 12 uur per week. Zij krijgen bij aanvang een supervisietraject van de GGZ-VS onder begeleiding van een erkende supervisor, tevens vakdocent intervisie en reflectie. Om ervaring te delen vormen praktijkopleiders intervisiegroepen, per regio of per praktijkinstelling. Minimaal twee maal per jaar brengen de hoofdopleiders een werkbezoek aan praktijkinstelling- of opleider.

Docenten voor het cursorisch onderwijs worden aangetrokken uit het netwerk van ggz-instellingen van de GGZ-VS en uit het lectoraat GGZ, Herstelgerichte zorg en cliënt empowerment van Saxion Hogeschool. Docenten zijn expert in hun vakgebied, hebben master/academisch niveau, ervaring met toegepast onderzoek en zijn internationaal georiënteerd. De coördinatie, integratie en ontwerp van het cursorisch onderwijs ligt in handen van de hoofdopleiders van GGZ-VS. Docenten worden op uurbasis gecontracteerd en zijn arbeidsrechtelijk onafhankelijk van de GGZ-VS.

De beide hoofdopleiders zijn spin in het web en belangrijke gesprekspartners voor de experts/docenten, zowel vakinhoudelijk als didactisch. De hoofddocenten zijn zelf verpleegkundig specialist en werkzaam in de directe patiëntenzorg en beschikken over een academische graad en onderwijskundige kennis. Hoofdopleiders voeren jaarlijks functioneringsgesprekken met de directeur GGZ-VS.

Met docenten is er regelmatig afstemmingsoverleg, wordt het functioneren besproken en worden uitkomsten van evaluaties besproken. Functioneringsgesprekken worden jaarlijks gevoerd met de hoofddocenten. Zo nodig wordt bijgestuurd qua onderwijsinhoud of didactiek. Dit wordt bevestigd door docenten en VSio.

Overwegingen en conclusie

GGZ-VS heeft een gericht personeelsbeleid, passend bij het specifieke karakter en de structuur van de opleiding. GGZ-VS is in staat experts uit het vakgebied aan zich te binden. Het grote netwerk aan praktijkinstellingen biedt daartoe de mogelijkheden. Er wordt weinig gebruik gemaakt van vast eigen docerend personeel. De docenten en praktijkbegeleiders worden veelal ingehuurd, vaak op uurbasis. Doordat een groot deel van het onderwijs in de praktijk vorm krijgt wordt veel geïnvesteerd in de praktijkbegeleiders. Het panel vindt dit positief. GGZ-VS investeert duidelijk in de samenwerking met als doel een kwalitatief goede opleiding. Het panel is positief over de supervisie en begeleiding die aan praktijkopleiders wordt geboden. De directe contacten met de hoofdopleiders dragen bij aan het draagvlak voor verpleegkundig specialisten in de instellingen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 9 Kwaliteit van het personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Op de directeur na, zijn alle leden van het Consilium Magistrorum zelf verpleegkundig specialist ggz en werkzaam in de directe patiëntenzorg. De hoofdopleiders en de lector kennen de beroepspraktijk. Alle leden hebben een onderwijskundige achtergrond of didactische kwalificaties en de capaciteit om docenten/praktijkopleiders inhoudelijk te sturen en begeleiden.

Docenten kunnen vanuit hun expertise het onderwijs in hun vakgebied verzorgen. Zij hebben de vakinhoudelijke kennis en ervaring met toepassing in de praktijk. Dit vergemakkelijkt de binding met de praktijk en verhoogt de actualiteit en onderzoeksgerichtheid van het onderwijs. Docenten van onderwijsmodulen zijn allen zelf betrokken bij uitvoering van onderzoek.

Van de 95 docenten hebben 20 docenten een PhD (waarvan 7 professor of lector), 44 docenten een wo-master en 12 docenten een hbo-master. Negentien docenten hebben geen mastergraad, maar grote ervaring vanuit het werkveld. Het panel ziet dit beeld bevestigd in de cv-gegevens van docenten.

Alle praktijkopleiders zijn zelf verpleegkundig specialist ggz. GGZ-VS maakt geen gebruik van de ruimte in het Algemeen Besluit CSV om medisch specialisten aan te stellen als praktijkopleider. Zij zijn vanuit praktijkinstellingen wel betrokken als werkbegeleider en bij de beoordeling van de VSio en specifieke werkstukken en praktijkopdrachten. GGZ-VS geeft de voorkeur aan een verpleegkundig specialist als rolmodel en praktijkopleider. Voor alle achttien praktijkinstelling zijn RSV-erkende praktijkopleiders aangesteld.

Overwegingen en conclusie

Het panel beoordeelt de ervaring van docenten en de relatie met de beroepspraktijk als goed tot excellent. De GGZ-VS is in staat om experts uit het vakgebied te binden aan de opleiding. Van een deel van de docenten kan het opleidingsniveau (nog geen hbo-master) en de didactische vaardigheden nog verder ontwikkelen. Onderzoekservaring wordt ingebracht vanuit de samenwerking met Saxion Hogeschool (lectoraat) en vanuit de expertise die docenten uit hun werkpraktijk inbrengen. Het panel ziet nog versterkingsmogelijkheden op het gebied van onderzoek door meer afstemming in begeleiding en beoordeling door docenten. Ook de afstemming tussen docenten betrokken bij dezelfde module kan worden versterkt, door bijvoorbeeld het toewijzen van taken/rollen aan hoofddocenten, gericht op het bewaken van de onderlinge samenhang van lessen. Bij de module verslavingszorg gebeurt dit in de praktijk al.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 10 Kwantiteit van het personeel

<i>De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.</i>
--

Bevindingen

GGZ-VS heeft 1,6 fte hoofdopleiders in vaste dienst. Het merendeel van het onderwijs wordt verzorgd door 95 docenten, die tevens werkzaam zijn in de ggz-praktijk. Voor de cursorische lesdagen geldt een docent-student ratio van 1:45. De staf-student ratio bedraagt 1:32. Het panel vindt deze ratio's acceptabel met de onderwijsvormen die worden toegepast. VSio zijn in werkgroepen vaak zelfstandig bezig. Stafmedewerkers verzorgen de rode draad in het cursorisch onderwijs en docenten worden krachtig op hun specialiteit ingezet.

In het praktijkonderwijs worden VSio in hun dagelijks werkpraktijk begeleid door meerdere personen. De praktijkopleiders hebben vaak wekelijks overleg met de VSio over voortgang, inhoud en beoordeling. VSio geven aan dat docenten en hoofdopleiders goed bereikbaar zijn en zij duidelijke begeleiding ontvangen van praktijkopleiders.

Overwegingen en conclusie

Het panel merkt grote motivatie en gedrevenheid bij alle betrokkenen. Veel docenten en praktijkopleiders investeren veel om hun vakgebied goed over te brengen. De werkdruk is daarmee groot en de span of control van de hoofdopleiders is groot. Dit heeft als voordeel dat er snel wordt geschakeld als afstemming of wijzigingen nodig zijn. Anderzijds is het ook een kwetsbaarheid bij onvoorziene omstandigheden.

De GGZ-VS voorziet daarin met de directeur als vervangend hoofdopleider. Met de brede contacten in het ggz-veld kan snel en gericht aanvullende expertise worden aangetrokken. Het panel heeft daar vertrouwen in gezien het grote netwerk en de nauwe samenwerking met de ggz-instellingen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Voorzieningen

Standaard 11 Materiële voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Het cursorisch onderwijs wordt verzorgd op de centrale locatie te Utrecht. Het opleidingscentrum is makkelijk bereikbaar. De lesruimten, studieplekken en werkplekken zijn functioneel ingericht en voorzien van laptop en beamer. De opleiding heeft een draadloos computerlab met 35 laptops, waar de docent centraal documenten kan delen en inzien. VSio lunchen gezamenlijk in het open atrium en hebben goede koffievoorzieningen. De open ruimten bevorderen het onderlinge contact en kennisuitwisseling.

Studiemateriaal en readers worden door GGZ-VS centraal ingekocht. GGZ-VS gebruikt zoveel mogelijk boeken als verplichte literatuur. Docenten vullen de standaardliteratuur in de lessen aan met actuele artikelen. Er is een lijst met aanbevolen literatuur voor verdieping. Voor wetenschappelijke literatuur et cetera kan de VSio terecht binnen de eigen praktijkinstelling.

Aandachtspunt is de borging van de mediatheekvoorziening in de praktijk. Dit is niet in alle praktijkinstellingen even goed verzorgd/realiseerbaar. VSio ervaren daar verschillen in. Bij het intakegesprek met studenten wordt dit besproken.

In 2013/2014 is een nieuw digitaal opleidingsportaal (DOP) gestart met daarin informatie over het programma, toetsing en voortgang. Documenten, zoals de beoordelingen van praktijkopdrachten, worden digitaal ondertekend en vastgelegd in het systeem. Komend jaar zal ook het cursorisch deel van het DOP worden gevuld. Mogelijk kan de DOP ook een rol spelen bij het toegankelijker maken van vak- en wetenschappelijke literatuur.

Overwegingen en conclusie

De huisvesting van de GGZ-VS is goed en functioneel. Het panel waardeert de ICT-DOP voorzieningen en adviseert de opleiding dit snel door te zetten naar het cursorisch deel. Zo zijn studentresultaten beter geborgd en zijn gegevens eenvoudiger en up-to-date beschikbaar.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 12 Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studiebegeleiding vindt voornamelijk plaats tijdens het praktijkdeel door de praktijkopleider. GGZ-VS sluit aan bij de eisen die het Algemeen Besluit CSV stelt aan de praktijkinstelling, de praktijkopleider, de begeleiding door leermeesters/werkbegeleiders en de randvoorwaarden voor een goed leerklimaat. De praktijkopleider werkt onder verantwoordelijkheid van de hoofdopleider van GGZ-VS.

De opleiding kent drie soorten begeleiding:

- ‘on the spot’: gericht op deskundig en zorgvuldig klinisch handelen en de professionele rol van hoofdbehandelaar; uitgevoerd door de werkbegeleider op de praktijkleerplaats.
- ‘next to the spot’: geadviseerd door de werkbegeleider, gekoppeld aan innovatieopdrachten of praktijkgericht onderzoek.
- ‘behind the spot’: door de praktijkopleider in begeleidingsgesprekken in de vorm van coaching.

VSio geven aan dat zij vaak wekelijks overleggen met de praktijkopleider over studievoortgang en competentieontwikkeling, conform het werkplan van de VSio. De praktijkopleider beoordeelt het totale functioneren van de VSio, in samenspraak met de werkbegeleiders. Minimaal drie keer per leerjaar is er overleg tussen praktijkopleider, VSio, opdrachtgever en werkbegeleider gericht op de startafspraken en de beoordeling. Uiteindelijk legt de hoofdopleider de beoordeling vast. De praktijkopleider verzorgt ook de supervisie in het kader van reflectief leren. VSio kunnen op de vaste onderwijsdag altijd specifieke zaken bespreken met docenten en met de hoofdopleider. De hoofdopleiders zijn, volgens VSio en praktijkopleiders, zeer toegankelijk en goed bereikbaar. Zij zijn aanwezig op de vaste onderwijsdagen.

Uit documenten constateert het panel dat de hoofdopleider en de praktijkopleiders de begeleiding goed afstemmen tijdens de maandelijkse overleggen. Praktijkopleiders volgen verplicht de cursus Teach the teacher, die voorbereid op de begeleiding van VSio en stemmen de werkwijzen af met de werkbegeleiders. In verslagen ziet het panel een duidelijke opbouw in de begeleiding naar steeds meer zelfstandigheid en groei in de rol van hoofdbehandelaar.

Communicatie en informatievoorziening verlopen via de leergangcoördinatoren. Iedere VSio heeft gedurende de gehele studie een vaste leergangcoördinator. Deze is, samen met de VSio, verantwoordelijk voor het archiveren van de onderwijsproducten die VSio, praktijkopleiders en docenten aanleveren. VSio kunnen veel informatie digitaal vinden op de GGZ-VS website en in het DOP. Het DOP zal worden ingezet bij afname, analyse en feedback over onderwijsbeoordelingen. Dit zal de informatievoorzieningen verder verbeteren.

Overwegingen en conclusie

De rollen en taken in de studiebegeleiding zijn duidelijk en goed belegd. Er is gericht en structureel overleg tussen alle partijen. Betrokkenen weten wat er wordt verwacht en waar zij informatie kunnen vinden. Binnen GGZ-VS en binnen de praktijkinstellingen is de infrastructuur aanwezig om de VSio op te leiden en te begeleiden. Men spreekt elkaar gericht aan op verantwoordelijkheden. De studiebegeleiding ontwikkelt met de studiejaar mee van 'handelen onder begeleiding' tot 'zelfstandig handelen onder supervisie'.

Het panel vindt het maandelijkse overleg met de praktijkopleiders en daarmee de afstemming qua studentbegeleiding een sterk punt in de opleiding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Kwaliteitszorg

Standaard 13 Evaluatie resultaten

<i>De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.</i>

Bevindingen

GGZ-VS evalueert onder VSio het onderwijsprogramma jaarlijks en iedere module direct na afloop. De opleiding verkrijgt per module gegevens over onderwijsopzet en -uitvoering (inhoud, niveau, literatuur, consistentie, organisatie, studeerbaarheid en kwaliteit docenten). De VSio vullen na afloop van het leerjaar ook een schriftelijke evaluatie in over het leerklimaat in de lesgroep, de samenstelling van cursorisch onderwijs, aansluiting op de praktijk, studiebelasting, moeilijkheidsgraad van de opleiding, organisatie praktijkdeel, begeleiding enz. Evaluatie over praktijkopleiders en hoofddocenten is afgelopen jaar gestart. Onderwijsevaluaties zijn meestal nog schriftelijk en worden omgezet naar het DOP (zomer 2014).

Verzamelde informatie wordt besproken in het maandelijks managementteamoverleg en in de halfjaarlijkse vergaderingen van het Consilium Magistrorum. Aan het eind van ieder studiejaar wordt een kwantitatieve analyse gedaan gericht op instroom, doorstroom en uitstroom. Vanaf 2013 vindt ook systematisch onderzoek plaats naar de redenen van uitval. Naast schriftelijke evaluaties wordt veel informatie verkregen via de uitgebreide overlegstructuren met alle verschillende participanten, veelal via bilateraal overleg. Dit levert vaak gerichtere informatie.

Het panel constateert uit gesprekken met diverse gremia dat de uitkomsten van evaluaties en meer informele signalen door de hoofdopleiders en het Consilium worden gespiegeld aan de doelen van de modules, aan de ervaring met eerdere cohorten en aan de beroepspraktijk. GGZ-VS hanteert meer kwalitatieve dan kwantitatieve normen. De verkregen signalen worden inhoudelijk besproken met cohortgroepen en docenten. Daarbij wordt gelet op de steekhoudendheid (validiteit) van de signalen.

Als een module niet voldoet, met andere woorden de leerdoelen worden niet geheel behaald, volgt aanpassing. Kleine aanpassingen worden door docenten opgepakt en gemonitord door de hoofdopleiders. Grotere aanpassingen, bijvoorbeeld curriculumwijzigingen, worden besproken in het Consilium.

Overwegingen en conclusie

Het panel constateert dat de GGZ-VS evalueert op diverse niveaus en met diverse stakeholders. Er wordt veel en vaak geëvalueerd en er is overleg over de uitkomsten. Ook het meer informele circuit, bij de koffieautomaat, levert veel informatie op.

Het panel is van mening dat de GGZ-VS de signalen in de breedte oppakt en de argumenten inhoudelijk analyseert voordat men besluit tot verbetering of aanpassing van het onderwijs. Het panel waardeert deze inhoudsrijke analyse boven een puur kwantitatieve benadering. De opleiding heeft oog voor de borging van de onderwijskwaliteit. Aandachtspunt is een duidelijker beschrijving van de aanwezig kwalitatieve normen. Daarmee wordt duidelijker welke lijnen de opleiding volgt en waarom bepaalde zaken wel of niet worden opgepakt. Het panel vindt het positief dat evaluaties meer centraal via het DOP gaan verlopen. Wel adviseert het panel om meer thematisch te evalueren in kleinere en meer gerichte cycli. Dit voorkomt eventuele evaluatie-moeheid en kan de invoering van het DOP betere kansen geven. Ook te overwegen is om het doen van evaluaties onderdeel te maken van de opleiding en verplicht te stellen in het kader van het belang dat VSio in staat is te reflecteren op zichzelf en anderen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 14 Verbetermaatregelen

De uitkomsten van deze evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

Evaluatie-uitkomsten vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen. Uitkomsten worden het Consilium Magistrorum, het managementoverleg of de opleidersvergadering besproken. Daar wordt besloten welke stappen worden ondernomen ter verbetering van het onderwijs. In het jaarverslag van de directie worden voortgang en resultaten van verbeteringen gemonitord.

In de Kritische Reflectie zijn diverse verbeteringen beschreven, mede gebaseerd op de adviezen van de vorige Toets Nieuwe Opleiding (TNO). Na de TNO in 2009 is de onderzoekleerlijn Evidence Based Practice in Mental Health Nursing in eigen beheer vernieuwd en uitgevoerd (in samenwerking met het GGZ-lectoraat Saxion). De studielast wordt continu gemonitord en piekbelasting zoveel mogelijk voorkomen, mede doordat de aansluiting tussen het cursorisch en het praktijkdeel is versterkt, resulterend in nieuw Opleidingsplan per 2011. Eind 2009 zijn vrijstellingsmogelijkheden duidelijker beschreven en toekenning via de Examencommissie aangescherpt.

Na 2009 is gestart met het ontwerp en opzet van het digitale portfolio. Veel verbeteringen worden doorgevoerd conform jaarplanning en strategisch beleidsplan, vaak in nauwe samenwerking met de praktijk.

Studenten en docenten/praktijkopleiders melden dat ook in kleinere cycli snel verbeteringen over het lopende onderwijs worden doorgevoerd. Zo zijn in de laatste jaren modules verplaatst om de studielastspreading te verbeteren en zijn groepsgroottes aangepast voor bepaalde vakken.

Overwegingen en conclusie

Het panel is positief over de verbetermaatregelen die GGZ-VS treft op basis van evaluatie-uitkomsten. In de relatief kleine organisatie worden veel punten opgepakt. Door de korte lijnen worden signalen snel opgepakt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De opleiding kent veel overleggremia die worden betrokken bij kwaliteitszorg: examencommissie, commissie van beroep, curriculumcommissie, zakelijk adviesraad, het Consilium, de hoofdopleiders, de praktijkopleiders, VSio, docenten, het afnemend beroepenveld en alumni.

De examencommissie neemt steekproeven om de kwaliteit van tentamens, examens en verleende vrijstellingen te toetsen. De curriculumcommissie komt 4 keer per jaar bijeen en geeft gevraagd en ongevraagd advies over inhoud en opzet van het curriculum aan het Consilium Magistrorum. De zakelijk adviesraad (vertegenwoordigers uit de praktijkinstellingen) bespreken jaarlijks recente ontwikkelingen en wensen, verwachtingen en verplichtingen tussen instellingen en de opleiding. De hoofdopleiders voeren minimaal drie keer per jaar overleg met de VSio over lopende onderwijszaken, het VSio overleg. Ook bevragen de hoofdopleiders de VSio tijdens de lessen van de module Positioneringsprisma (een jaarintroductie en een jaarevaluatie). De VSio zijn ook vertegenwoordigd in de curriculumcommissie. De alumni van GGZ-VS zijn veelal nog bij de opleiding betrokken; een aantal keert terug als praktijkopleider of docent. Ook zijn de alumni vertegenwoordigd in de curriculumcommissie.

Het panel constateert uit notulen en uit gesprekken dat het kwaliteitszorgsysteem goed functioneert met alle gremia. Wel is er vaak overlap in bezetting. Dit geeft het gevaar dat de scheiding tussen de rol van adviserend orgaan en geadviseerde niet direct duidelijk is. Hoofdopleiders hebben zitting in bijvoorbeeld opleidingsvergadering, curriculumcommissie en Consilium.

De directeur is als toehoorder aanwezig bij vergaderingen van de examencommissie ter informatievoorziening. Gezien de korte lijnen binnen de kleine GGZ-VS organisatie is dit begrijpelijk, maar niet altijd wenselijk.

Het panel vindt het positief dat de curriculumcommissie ook externe leden kent: een zakelijk vertegenwoordiger van één van de praktijkinstellingen, een lid van de beroepsvereniging, een alumnus en een lectoraatvertegenwoordiger. Dit geeft de band weer die de opleiding heeft met de ontwikkeling van het beroep in de praktijk.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van mening dat de GGZ-VS veel gremia heeft die betrokken zijn bij kwaliteitszorg. Deze zijn nauw betrokken bij kwaliteitszorg en geven binding met het werkveld. Het panel stelt een grote overlap vast in de bezetting van de gremia. Dit kan onafhankelijkheid van de gremia onder druk zetten. Dit geldt met name voor de curriculumcommissie en examencommissie. Het panel benadrukt dat deze vormkwesitie moet worden gezien als een kanttekening voor de lange termijn. De uitvoering van de werkzaamheden van beide commissies is goed en heeft brede betrokkenheid en draagvlak. Betrokkenen zijn gedreven.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

In het *Opleidingsplan 2014-2018* en in de *OER* zijn de inrichting en uitvoering van de toetsing beschreven. GGZ-VS maakt gebruik van formatieve en summatieve toetsing. De summatieve toetsen gelden, volgens de *OER*, als tentamen/examen.

Een belangrijk deel van de toetsen vindt plaats in het praktijkdeel. De VSio benoemt de te behalen competenties in zijn/haar persoonlijk leerplan en de jaarlijkse werkplannen. Competenties worden getoetst via de praktijkopdrachten. In het derde studiejaar wordt het eindniveau getoetst aan de meesterproef: de behandelverantwoordelijkheid in de praktijk (wegingsfactor 2), een artikel met gevalbeschrijving (factor 2) en een referaat gebaseerd op de gevalbeschrijving (factor 1). De vorm van toetsing en de toetscriteria zijn beschreven in de modulehandleidingen en in de praktijkopdrachten. VSio moeten alle praktijkopdrachten behalen voor diplomering.

In het cursorisch deel worden vaak modules behaald bij voldoende aanwezigheid en deelname. Kennis en kunde wordt geïntegreerd getoetst in het handelen in de praktijk. De onderzoeksmodules worden specifiek door de opleiding zelf getoetst, omdat er in de praktijkinstellingen niet altijd voldoende onderzoekservaring is. In de module Wetenschappelijke kennis en onderzoek 1 worden kennis/inzicht toetsen afgenomen. De tweede onderzoeksmodule wordt afgesloten met keuring van de onderzoeksopzet. De derde module wordt afgerond met het onderzoeksartikel en de posterpresentatie. Het panel heeft een doorsnede van de cursorische en praktijktoetsen ingezien en vindt de toetsen passend bij de modulelesstof en praktijkopdrachten qua niveau en inhoud. Studenten worden uitgedaagd hun kennis en competenties te tonen.

De leerlijnen klinisch handelen, innovatie/implementatie en professionele ontwikkeling worden grotendeels in de praktijk getoetst. De praktijkopleider beoordeelt de praktijkopdrachten, soms met medeoordeel van een vakdocent. Het advies van werkbegeleiders wordt meegewogen door de praktijkopleider. Dit is per praktijkopdracht gespecificeerd.

De meesterproef verpleegkundig specialist ggz bestaat uit;

1. een leerverslag met een reflectie op de roluitoefening als behandelverantwoordelijke;
2. een n=1 studie in artikelvorm ter uitwerking en verantwoording van competenties op het gebied van klinisch redeneren en handelen;
3. het referaat, gericht op het uitdragen en borgen van expertise.

Deze onderdelen worden afzonderlijk getoetst. Het leerverslag wordt beoordeeld door de praktijkopleider. De gevalsbeschrijving en het referaat worden door de hoofdopleiders beoordeeld. Zij worden bij de referaatbeoordeling geadviseerd door een panel van externe deskundigen, veelal praktijkopleiders met specifieke expertise.

De kwaliteit van de praktijkopdrachten wordt gewaarborgd door bespreking van opzet, uitvoering en toetsing tijdens de opleidingsvergaderingen en tijdens intercollegiaal overleg met de praktijkopleiders. Dit is onderdeel van de maandelijkse praktijkopleiders bijeenkomsten.

De leerlijn onderzoek wordt drie keer getoetst in het cursorisch deel. De toets voor Wetenschappelijke kennis en onderzoek 1 wordt door de lector gecheckt op validiteit. De onderzoeksopzet en het onderzoeksartikel worden beoordeeld door de onderzoeksbegeleiders. Beoordelingen lager dan een 5,5 of hoger dan 7,9 worden ook door een hoofdopleider beoordeeld. Voor tussenliggende cijfers gebeurt dit steekproefsgewijs. Als twee beoordelaars meer dan tien punten (op schaal van 100) verschillen, wordt overleg gevoerd. De lector kan een derde beoordeling doen. GGZ-VS is van plan de beoordeling van summatieve producten van Wetenschappelijke kennis en onderzoek 2 en 3 standaard door twee beoordelaars te laten beoordelen.

Voor de meesterproef geldt dat de gevalsbeschrijving wordt beoordeeld door een hoofdopleider. Bij lage of hoge cijfers volgt standaard een beoordeling door de tweede hoofdopleider. Het definitieve cijfer wordt gemiddeld. Ook hier is er steekproefsgewijs een check op de beoordeling.

Het onderzoek/referaat wordt beoordeeld door de hoofdopleiders samen met een aantal praktijkopleiders met onderzoekservaring. Cijfers worden gemiddeld. GGZ-VS ziet als verbeterpunt dat de gevalsbeschrijvingen door twee hoofdopleiders worden getoetst.

Plagiaatcheck wordt uitgevoerd bij literatuuronderzoek, het onderzoeksartikel en de gevalsbeschrijving. Bij verdenking volgt een gesprek en wordt de examencommissie ingeschakeld. Ook deze procedure wil de opleiding aanscherpen en uitbreiden met meer standaard controles.

De examencommissie bewaakt de kwaliteit van toetsing van zowel de praktijk als ook het cursorische deel. De examencommissie neemt steekproeven om de kwaliteit van tentamens, examens en verleende vrijstellingen te toetsen. De examencommissie bewaakt dat de opleiding voldoet aan de wettelijke en beroepskaders en benoemt formeel de examinatoren. Ook het verlenen van vrijstellingen hoort tot de taken, evenals de beoordeling van de toelatingsassessments. De lector is voorzitter van de examencommissie.

In de praktijkopdrachten ontvangen VSio gerichte en formatieve feedback. In de beoordelingsformulieren van het cursorisch deel en de meesterproeven ziet het panel een verbeterpunt wat betreft de invulling. Er is variatie in de omvang en diepgang van feedback. Cijfers komen niet altijd overeen met de feedback; soms wordt een hoger cijfer gegeven bij toch kritische feedback. Volgens het panel is het verschil tussen hoge en lage cijfers niet altijd te relateren aan de verschillen in kwaliteit van de werkstukken en de feedback. Beoordelaars kunnen meer gelijkschakelen in de wijze waarop de feedback het oordeel en het cijfer onderbouwt.

Een tweede verbeterpunt is het aantonen van de kwaliteit van de referaten. Deze beoordeling is nu niet inzichtelijk voor externen. De opleiding kan daar korte verslagen van opnemen of van iedere jaargang een aantal video-opnames maken ter verantwoording van de beoordeling.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Het bereikte eindniveau wordt met name zichtbaar in de onderzoeksartikelen en de gevalsbeschrijvingen. Daarnaast heeft het panel het functioneren van alumni als een belangrijke indicator meegewogen. Ook heeft het panel een doorsnede van beroepsproducten ingezien om een beeld te verkrijgen van het bereikte niveau.

Het panel heeft van vijftien VSio⁴ de onderzoeksartikelen en gevalsbeschrijvingen met bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. Daarbij is bepaald of de werkstukken passend zijn voor het beroep, het gewenste masterniveau behalen en of de beoordeling inzichtelijk en juist is. De werkstukken varieerden in cijfer van 5,6 tot 9,4. Het panel heeft de werkstukken besproken met de examinatoren en hoofdopleiders om meer inzicht te krijgen in de beoordeling.

Het gerealiseerde niveau is goed. Het panel constateert dat de VSio het diploma echt moet verdienen en zijn/haar kwaliteiten moet tonen.

⁴ Het betrof studenten uit de reguliere cohorten en oudopgeleiden die een extra traject moeten volgen voor MANP-erkenning.

De eindwerkstukken van studenten zijn sterk beroepsgericht, behandelen actuele en interessante onderwerpen. De werkstukken passen qua complexiteit, diepgang en getoonde zelfstandigheid bij de vereisten voor de masteropleiding MANP.

Van alumni en vertegenwoordigers uit het werkveld vernam het panel dat alumni goed functioneren in de praktijk. Zij brengen meerwaarde in de praktijkinstellingen en realiseren verbeteringen in het vakgebied. Alumni zijn in staat hun beroepsrol goed neer te zetten. Zij worden gewaardeerd voor hun afdelingsoverstijgende blik en zelfstandigheid bij meer complexe problematiek. Alumni geven aan dat zij meer de behandelaarsrol vervullen en meer innovatief bezig zijn.

Overwegingen en conclusie

Het panel vindt het positief dat de GGZ-VS sinds de vorige visitatie de toetsing heeft aangescherpt. Er wordt meer gewerkt volgens het vierogen-principe en de examencommissie neemt steekproeven. Toetscriteria worden vooraf en achteraf besproken met beoordelaars. Praktijkopleiders zijn goed geïnstrueerd. Het maandelijks PO-overleg levert een goede bijdrage. De becijfering is nog niet altijd inzichtelijk en goed herleidbaar uit de feedback/onderbouwing. Het panel heeft er vertrouwen in dat GGZ-VS de verbeteringen verder doorzet en met de opgedane ervaring de toetsing verder zal optimaliseren. Aandachtspunt is de afstemming in de mate van feedback en de aantoonbaarheid van de beoordeling van referaten.

Het eindniveau wordt over de volle breedte gehaald, zo blijkt uit de eindwerkstukken die het panel heeft ingezien. De GGZ-VS levert stevige verpleegkundig specialisten met de vaardigheden om zich verder te ontwikkelen in hun beroepsrol. Alumni stralen professionaliteit uit.

Voor de eindafweging laat het panel zwaar doorwegen dat het niveau van de afgestudeerden en het functioneren in de beroepspraktijk goed is. Studenten worden stevig getoetst op eindniveau. De borging is zowel intern als extern stevig. De onderbouwing van de becijfering kan duidelijker worden weergegeven in de feedback. Het panel heeft er vertrouwen in dat de GGZ-VS dit aandachtspunt goed oppakt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel NVAO	Oordeel RSV
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Goed	Goed
<i>Standaard 2 Oriëntatie van het programma</i>	Goed	
<i>Standaard 3 Inhoud van het programma</i>	Goed	Goed
<i>Standaard 4 Vormgeving van het programma</i>	Goed	
<i>Standaard 5 Instroom</i>	Goed	
<i>Standaard 6 Studeerbaarheid</i>	Goed	
<i>Standaard 7 Duur</i>	Voldoende	
<i>Standaard 8 Personeelsbeleid</i>	Goed	
<i>Standaard 9 Kwaliteit van het personeel</i>	Goed	
<i>Standaard 10 Kwantiteit van het personeel</i>	Goed	
<i>Standaard 11 Materiële voorzieningen</i>	Goed	
<i>Standaard 12 Studiebegeleiding</i>	Goed	
<i>Standaard 13 Evaluatie resultaten</i>	Goed	
<i>Standaard 14 Verbetermaatregelen</i>	Goed	
<i>Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg</i>	Goed	
<i>Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Goed	Goed

Overwegingen en conclusie

De MANP-opleiding van de Opleidingsinstelling GGZ-VS is specifiek gericht op het ggz-werkveld. In tegenstelling tot de andere MANP-opleidingen heeft deze opleiding een driejarige opzet. Er is bewust gekozen voor een nauwe verwantschap met de beroepspraktijk. Dat resulteert in een actueel en stevig programma met diepgang. Het driejarige programma zorgt dat de studenten (VSio, verpleegkundig specialisten in opleiding) een duidelijke ontwikkeling en groei in hun beroepsrol en zelfstandigheid doormaken. De onderzoeksleerlijn kan in de afstudeerfase nog iets duidelijker worden doorgetrokken.

GGZ-VS heeft een gericht personeelsbeleid en is in staat experts aan zich te binden uit het grote netwerk aan praktijkinstellingen. De praktijkervaring van docenten en de relatie met de beroepspraktijk zijn goed tot excellent.

De GGZ-VS heeft duidelijk oog voor de borging van de kwaliteit. Het onderwijs wordt periodiek geëvalueerd en uitkomsten leiden tot gerichte verbeteringen. Men hanteert kwalitatieve normen bij de kwaliteitsborging en analyseert de argumenten inhoudelijk voordat men besluit tot verbetering of aanpassing van het onderwijs.

Het panel is ervan overtuigd dat de opleiding startbekwame verpleegkundig specialisten aflevert, die instaan voor het beroep in de praktijk. In de eindfase wordt het gewenste niveau geleverd. Qua beoordeling kan de afstemming tussen beoordelaars verder worden aangescherpt en kan onderbouwing van beoordelingen duidelijker uit de gegeven feedback blijken.

De opleiding levert goede kwaliteit wat betreft de doelstellingen, inhoud van het programma, kwaliteit van het personeel, kwaliteitsborging en de gerealiseerde eindkwalificaties. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-masteropleiding Master Advanced Nursing Practice van Opleidingsinstelling GGZ-VS als **goed**.

4 Aanbevelingen

Ter ondersteuning van de verbeterfunctie en de verdere ontwikkeling van de opleiding, wil het panel de volgende aanbevelingen meegeven aan de opleiding:

Standaarden 2-7: onderwijsprogramma

- De kwaliteit van studentwerkstukken (onder andere gevalbeschrijvingen) kan verder worden verhoogd door, door ook buiten de onderzoeksleerlijn, meer aandacht voor het systematisch laten zoeken en wegen van de literatuur bij de gekozen interventies, zodat er beter zicht is op hoe evidence based de gekozen interventies zijn.

Standaarden 11-12:

- Doorzetting van het DOP met informatie over het cursorisch deel van het opleidingsprogramma zal het inzicht in het programma en studentresultaten verder versterken.
- De opleiding kan de werkdruk van VSio, docenten, praktijkopleiders en hoofdopleiders blijvend monitoren om risico's op uitval te beperken.

Standaarden 13-15: kwaliteitszorg

- De opleiding heeft veel gremia die betrokken zijn bij kwaliteitszorg. Een ontwikkelpunt voor de langere termijn is het beperken van de overlap in bezetting van deze gremia.
- De opleiding hanteert voornamelijk kwalitatieve criteria bij de kwaliteitsborging. Met een duidelijker beschrijving van deze normen kan GGZ-VS beter duiden welke lijnen de opleiding volgt en waarom bepaalde zaken wel of niet worden opgepakt.

Standaard 16: Gerealiseerde eindkwalificaties

- De opleiding kan het zicht op de referaten en het praktijkleren vergroten door steekproefgewijs te werken met video-opnamen ter verantwoording van werkwijzen en beoordeling

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Relatie CanMeds; Competentieprofiel VS (VenVN); Eindtermen GGZ-VS; leerdoelen (april 2014)

CanMeds	Competentieprofiel VS	Eindtermen GGZ-VS	Praktijkopdrachten (zie leerlijnschema)	Modulen met leerdoelen (zie leerlijnschema)
7 CanMeds rollen:	Per CanMedscategorie een aantal algemene competenties beschreven. Hiervoor verwijzen we naar het competentieprofiel van VenVN	Per CanMedscategorie en competentieprofiel specifieke vs ggz eindtermen beschreven. De eindtermen worden in vier leerlijnen uitgewerkt:	Alle eindtermen zijn verbonden aan de praktijkopdrachten; uitzondering is onderzoek. Daar zijn de eindtermen verbonden aan de modulen Kennis en Wetenschap.	De modulen dienen als bouwstenen voor de praktijk. De leerdoelen zijn daarom ondergeschikt aan de eindtermen. De eindtermen worden daadwerkelijk als competenties in de praktijk getoetst. Uitzondering betreffen de modulen Kennis en Wetenschap 1, 2 en 3
1. Klinisch Handelen		1. Klinisch Handelen;	PO 4 Behandelverantwoordelijkheid	Klinisch redeneren 1, 2 en 3; Gedragsmodificatie; Consultatie; Preventie; Systeembehandeling; Verslaving 1, 2, 3 en 4; Kind & Jeugd 1, 2 en 3; Volwassenen 1, 2, 3 en 4; Ouderen 1, 2 en 3; Forensische psychiatrie.
2. Communicatie			PO 5 Farmacotherapie PO 10 Somatisch onderzoek	Farmacotherapie 1, 2 en 3 Somatiek
3. Kennis en Wetenschap		2. Onderzoek (Nieuwe naam: Kennis en wetenschap);	PO 8 Schrijven opinierend artikel	Kennis en Wetenschap 1, 2 en 3 (inclusief onderzoekspraktijk); Taalvaardigheid/opinierend artikel; Schrijven gevalsbeschrijving
3. Kennis en Wetenschap		3. Innovatie/ implementatie	PO 6 Optimaliseren van zorg	Zorgmanagement, innovatie en kwaliteit; beleidsverpleegkunde en management; internationalisering
4. Organisatie			PO 7 Verbeterproject (doorbraakmethode) PO 9 Coaching en deskundigheidsbevordering	EBP implementeren Coaching en deskundigheidsbevordering
5. Samenwerking		4. Professionele ontwikkeling;	PO 1 Persoonlijk leerplan	Positioneringsprisma 1, 2 en 3; Juridische en ethische aspecten van hoofdbehandelaarschap
6. Professionaliteit			PO 2 Werkplan, tussen- en eindbeoordeling	
7. Maatschappelijk handelen			Meesterproef (behandelverantwoordelijkheid; gevalsbeschrijving; referaat) PO 3 Reflectief leren	Intervisie en reflectie 1, 2 en 3

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma,

Driejarig curriculum Opleidingsinstelling GGZ Verpleegkundig Specialist (MANP)

Opleidingsprogramma leerjaar 1				
Leerlijn <i>Klinisch handelen</i> Generiek 13 EC	Klinisch redeneren 1: theoretische vorming, diagnostiek en interventies 11 EC	Farmacotherapie 1 2 EC		
Aandachtsgebieden VS ggz 10 EC	Verslaving 1 2 EC	Kind & Jeugd 1 2 EC	Volwassenen 1: LVG 2 EC	Ouderen 1 2 EC
			Volwassenen 2: Spoedeisende psychiatrie 2 EC	
Leerlijn Onderzoek 8 EC	Taalvaardigheid/ opiniërend artikel 5 EC	Onderzoek 1 3 EC		
Leerlijn Innovatie en implementatie 14 EC	Zorgmanagement, innovatie en kwaliteit 9 EC	Coaching en deskun- digheidsbevordering 5 EC		
Leerlijn Professionele ontwikkeling 15 EC	Positioneringsprisma 1 11 EC	Intervisie en reflectie 1 4 EC		
Praktijkleren	1 jaar praktijkleren in de opleidingsinstelling conform de gekozen opleidingsroute (rol van behandelverantwoordelijke/hoofdbehandelaar, innovator, coach); begeleiding door praktijkopleider die geregistreerd is als vs ggz			

Opleidingsprogramma leerjaar 2				
Leerlijn <i>Klinisch handelen</i> Generiek 20 EC	Klinisch redeneren 2: theoretische vorming, diagnostiek en interventies 9 EC	Farmacotherapie 2 3 EC	Somatiek 4 EC	Gedragsmodificatie: Opl gerichte therapie; CGT; DGT 4 EC
Aandachtsgebieden VS ggz 11 EC	Verslaving 2 2 EC	Kind & Jeugd 2 2 EC	Volwassenen 3: EPA 2 EC	Ouderen 2 2 EC
Leerlijn Onderzoek 11 EC	Onderzoek 2 4 EC	Onderzoek 3 7 EC		
Leerlijn Innovatie en implementatie 7 EC	EBP implementeren 7 EC			
Leerlijn Professionele ontwikkeling 11 EC	Positioneringsprisma 2 8 EC	Intervisie en reflectie 2 3 EC		
Praktijkleren	1 jaar praktijkleren in de opleidingsinstelling conform de gekozen opleidingsroute (rol van behandelverantwoordelijke/hoofdbehandelaar, innovator, coach); begeleiding door praktijkopleider die geregistreerd is als vs ggz			

Opleidingsprogramma leerjaar 3				
Leerlijn Klinisch handelen Generiek 12 EC	Klinisch redeneren 3: theoretische vorming, diagnostiek en interventies 1 EC	Farmacotherapie 3 7 EC	Systeem- behandeling 2 EC	Preventie 1 EC
	Consultatie 1 EC			
Aandachtsgebieden VS ggz 7 EC	Verslaving 3 2 EC	Verslaving 4 2 EC	Differentiatie (keuzemodule één van de drie aandachtsgebieden: 1. Kind & Jeugd 2. Volwassenen 3. Ouderen 3 EC	
Leerlijn Onderzoek 5 EC	Schrijven gevvalsbeschrijving 1 EC	Onderzoek 3 (vervolg) 4 EC		
Leerlijn Innovatie en implementatie 11 EC	Beleid en management 10 EC	Internationalisering 1 EC		
Leerlijn Professionele ontwikkeling 25 EC	Positioneringsprisma 3 20 EC	Intervisie en reflectie 3 3 EC	Juridische en ethische aspecten hoofdbehandelaar- schap 2 EC	
Praktijkleren	1 jaar praktijkleren in de opleidingsinstelling conform de gekozen opleidingsroute (rol van behandelverantwoordelijke/hoofdbehandelaar, innovator, coach); begeleiding door praktijkopleider die geregistreerd is als vs ggz			

Het opleidingsprogramma van een leerjaar loopt van 1 januari tot 31 december.

De inhoud van het curriculum is in nauwe samenwerking met de aan de opleiding verbonden praktijkinstellingen tot stand gekomen.

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer dr. E.V. Schalkwijk, voorzitter

De heer Schalkwijk is ingezet als NQA-auditor. Hij heeft een grote auditdeskundigheid door zijn ervaring als panellid en voorzitter van NVAO-panels (waaronder MANP- en PA-opleidingen), DVC-panels en NQA-panels. Bij NQA houdt hij zich bezig met de algehele bedrijfsvoering en is hij op uitvoeringsniveau betrokken bij advieswerk en bij audits op instellingsniveau. Ook beschikt hij door zijn werkervaring in functies die allemaal in het teken van onderwijs stonden, over onderwijsdeskundigheid. Daarnaast is hij directeur van Raeflex B.V., een bedrijf dat woningcorporaties visiteert.

Opleiding:

1987 – 1990 Promotie tot doctor in de Letteren (RU)
1979 – 1986 Duitse Taal- en Letterkunde (RU)

Werkervaring:

2007 – heden Directeur Raeflex B.V.
2005 – heden Directeur NQA B.V.
2002 – 2004 Directeur IOWO, adviseurs voor onderwijs, beleid en organisatie (RU)
1990 – 2001 Lerarenopleider en directeur van UNILO (RU) en Instituut voor Leraar en School (RU en HAN)
1987 – 1990 Assistent-in-opleiding (RU)

Mevrouw prof. dr. A.L. Francke

Mevrouw Francke is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van zorg, advanced nursing practice en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Mevrouw Francke is bijzonder hoogleraar Verpleging en Verzorging in de Laatste Levensfase aan de Vrije Universiteit en programmaleider Verpleging & Verzorging bij het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg). Ook is zij onder andere lid van de Raad van Advies Onderzoek van het domein Gezondheid, Sport en Welzijn bij Hogeschool Inholland en lid redactieraad Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie. Mevrouw Francke publiceert veel in vaktijdschriften voor verpleegkundigen en in hand- en leerboeken voor verpleegkundigen. Zij is actief op vele binnen- en buitenlandse relevante congressen en heeft meerdere prijzen behaald. In 2012 heeft zij als co-auteur een bijdrage geleverd aan een internationale studie waarin ook verpleegkundige opleidingen zijn vergeleken. Voor deze visitatie heeft mevrouw Francke onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1996 Promotie (dr.) - Universiteit Maastricht
1983 – 1988 Westerse Sociologie - Universiteit van Utrecht
1977 – 1981 Verpleegkunde A - Het Gasthuis, Middelburg

Werkervaring:

- 2009 – heden Bijzonder Hoogleraar Verpleging en Verzorging in de Laatste Levensfase - Vrije Universiteit
- 1998 – heden Programmaleider Verpleging & Verzorging - Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL)
- 1998 – 2005 Professor voor onderwijs Zorgkunde bij Medisch-Sociale Wetenschappen - Vrije Universiteit Brussel
- 1995 – 1998 Onderzoeker - Nederlands instituut onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL)
- 1993 – 1997 Bloccoördinator onderwijsmodule 'Onderzoek van Zorg', bij Verplegingswetenschap - Universiteit Utrecht
- 1992 – heden Begeleider diverse afstudeerprojecten van o.a. studenten verplegingswetenschap
- 1992 – 1993 Free-lance docent - Stichting Asklepios (bijscholing en opleiding verpleegkundigen)
- 1992 – 1993 Free-lance docent Vakgroep Beleid en Management in de Gezondheidszorg - Erasmus Universiteit, Rotterdam
- 1988 – 1995 Onderzoeker biopsychosociaal onderzoek - Helen Dowling Instituut
- 1981 – 1987 Verpleegkundige - Diverse ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingshuizen

Lidmaatschappen:

- 2013 – heden Lid Redactieraad - Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie
- 2013 – 2014 Voorzitter Externe Evaluatiecommissie - ZonMw-programma Zichtbare Schakel
- 2013 – heden Jurylid - Anna Reynvaan prijs van Academisch Medisch Centrum
- 2013 – heden Lid Programmacommissie - Nationaal Congres Palliatieve Zorg
- 2012 – heden Lid Bestuurscommissie - Wetenschap van beroepsvereniging V&VN (Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland)
- 2012 – heden Lid Raad van Advies Onderzoek van het domein Gezondheid, Sport en Welzijn - Hogeschool Inholland
- 2012 – heden Lid Stuurgroep Zorgmodule Palliatieve Zorg - ZonMw
- 2012 – heden Lid Peer Group Cure voor advisering over onderwijsmateriaal/e-Learning voor verpleegkundigen - Uitgeverij Noordhoff
- 2010 – 2012 Lid Klankbordgroep Onderwijs Verplegingswetenschap - Universiteit Utrecht
- 2011 – heden Lid werkgroep 'Kwaliteit' - Palliactief
- 2011 – heden Lid - Palliative Care for People with Learning Disabilities Network
- 2011 – heden Lid - ICER (International Collaborative on End-of-Life Care Research)
- 2010 – heden Lid - European Association of Palliative Care
- 2009 – heden Lid afdeling Palliatieve Verpleegkunde - Beroepsorganisatie V&VN
- 2008 – heden Lid redactieraad van Verpleegkunde
- 1998 – heden Lid afdeling 'Wetenschap in praktijk' - Beroepsorganisatie V&VN

De heer drs. M.G.M. Heck

De heer Heck is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van geestelijke gezondheidszorg. Hij is beleidsadviseur bij GGZ Nederland, de branche-organisatie voor instellingen in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Tot en met 2012 was hij manager van de opleidingen Beroepen Individuele Gezondheidszorg (BIG) bij RINO Groep. Hier heeft de heer Heck vele visitaties als secretaris van visitatiecommissies uitgevoerd. Voor deze visitatie heeft de heer Heck onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1993 – 2002 Politicologie, specialisatie internationale betrekkingen en politieke psychologie (afgerond)
Rechten (niet afgerond)

Werkervaring:

2012 – heden Beleidsadviseur - GGZ Nederland
2009 – 2012 Manager Opleidingen Beroepen Individuele Gezondheidszorg - RINO Groep
2008 – 2009 Scriptiecoördinator NIVRA Accountancy-opleiding - Nyenrode Business University
2003 – 2008 Assistant in Opleiding (promovendus) - Radboud Universiteit Nijmegen

Mevrouw O. Frauenfelder MANP

Mevrouw Frauenfelder is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van Advanced Nursing Practice en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Mevrouw Frauenfelder is verpleegkundig specialist intensieve somatische zorg op de afdeling neonatologie van Erasmus MC te Rotterdam. Daarnaast is zij voorzitter verpleegkunde bij European Society of Paediatric and Neonatal Intensive Care, waarvoor zij onder andere jaarlijks het Europees congres organiseert, Europese onderwijsstrategieën ontwikkelt en regelmatig internationale congressen voorziet. Tevens is mevrouw Frauenfelder voorzitter van de beroepsvereniging Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland en lid van de registratiecommissie Verpleegkundig specialismen. Voor deze visitatie heeft mevrouw Frauenfelder onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2001 – 2003 Master in Advanced Nursing Practice - Fontys Hogescholen, Eindhoven
1989 – 1990 IC Pediatrie/Neonatologie - VU Medisch Centrum, Amsterdam
1987 – 1989 Obstetrie/gynaecologie specialisatie - VU Medisch Centrum, Amsterdam
1982 – 1986 Opleiding tot A-opleiding - Streekziekenhuis Walcheren, Vlissingen

Werkervaring:

2003 – 2014 Verpleegkundig specialist intensieve somatische zorg/afdeling neonatologie - ErasmusMC Rotterdam
2001 – 2003 Neonatale Nurse Practitioner in opleiding - ErasmusMC Rotterdam
1993 – 2001 Senior NICU-verpleegkundige - Erasmus MC/Sophia kindziekenhuis, Rotterdam
1990 – 1992 NICU-team verpleegkundige - VU Medisch Centrum, Amsterdam
1989 – 1990 NICU/PICU-verpleegkundige in opleiding - VU Medisch Centrum, Amsterdam
1987 – 1989 Obstetrie/gynaecologie specialisatie - VU Medisch Centrum, Amsterdam
1986 – 1987 Obstetrie verpleegkundige - Prinsengracht Ziekenhuis Amsterdam

Overig:

2007 – heden Voorzitter verpleegkunde - European Society of Paediatric and Neonatal Intensive Care
2001 – heden Bestuurslid en sinds 2011 voorzitter - Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland
Lid Registratiecommissie – V&VN Verpleegkundig Specialisten
Lid Adviesraad - Treatment Strategies in paediatrics of the Cambridge research centre
Lid Adviesraad - European Foundation for the Care of Newborn Infants
Kennisambassadeur stad Rotterdam

Mevrouw M.P.G. Henderikx - Ketelaars

Mevrouw Henderikx is ingezet als studentlid. Zij volgt de masteropleiding Advanced Nursing Practice aan Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Mevrouw Henderikx is werkzaam bij GGZ Oost Brabant, sinds 2000 consultatief binnen ouderenzorg, van daaruit specialisatie geriatrie, alwaar nu opleidingsplek tot verpleegkundig specialist. Mevrouw Henderikx is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Henderikx aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2012 – heden Master in Advanced Nursing Practice - Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
2007 – 2009 Opleiding tot geriatrisch verpleegkundige
1988 – 1992 HBO-V
1986 – 1988 Opleiding tot ziekenverzorgende
1980 – 1983 MDGO-Vz

Werkervaring:

1992 – heden GGZ Oost Brabant – Veghel; , sinds 2000 consultatief binnen ouderenzorg, vandaaruit specialisatie geriatrie, alwaar nu opleidingsplek tot verpleegkundig specialist
1991 – 1992 Algemeen ziekenhuis
1986 – 1991 Verpleeghuis, diverse afdelingen
1983 – 1986 Verzorgingshuis

Mevrouw ir. M. Dekker-Joziase

Mevrouw Dekker is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft ruime ervaring met visitaties in alle sectoren van het hbo en in het wo. Zij bezit auditorkwaliteiten vanwege jarenlange visitatie-ervaring en heeft cursussen gevolgd bij Lloyd's, daarnaast verzorgt zij trainingen over het visitatie- en accreditatiestelsel voor auditoren hoger onderwijs. Haar kennis van het hoger onderwijs is onder meer ontstaan door docentschap WU en onderwijskundige cursussen. Mevrouw Dekker heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

1983 – 1989 Opleiding Tuinbouwplantenteelt, Wageningen Universiteit
1977 – 1983 VWO, Christelijke Scholengemeenschap Walcheren te Middelburg

Werkervaring:

2004 – heden NQA: seniorauditor, adviseur en accountmanager
1995 – 2004 Beleidsmedewerker afdeling Kwaliteitszorg, HBO-raad, 7 visitatietrajecten in diverse sectoren/domeinen van het hbo.
1991 – 1995 Toegevoegd docent Wageningen Universiteit, vakgroep Tuinbouwplantenteelt, belast met onderwijsontwikkeling
1990 – 1991 Adviseur bij Tuinbouwkundig Adviesbureau

Cursussen:

Training Auditor Hoger Onderwijs, oktober 2003, NQA i.s.m. Lloyd's Register
Tweedaagse cursus Interne Kwaliteitsaudits, december 2002, Lloyd's Register

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1, dinsdag 22 april 2014

Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.30-10.30	Ontvangst en voorbereiding	Panel
10.30-11.00	Presentatie van maximaal 20 minuten door opleiding waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	1. Drs. R. (Rob) Bakker, directeur 2. Mw. drs. D.A. (Diana) Polhuis, hoofdopleider 3. Drs. W. (Wim) Houtjes, hoofdopleider
11.00-15.30	Vorbereiding en materiaalbestudering (tijdstip lunch, spreekuur en gelijktijdige rondleiding (30 min) in overleg met de auditor, het panel splitst zich op bij het spreekuur en de rondleiding)	Panel
15.30-16.15	Inhoud, gehele opleiding	1 ^e jaars (VS14): 1. Mw. S.C. (Shuna) Vanner, LLB(Hons) Law and Languages, UWE, Engeland – HBO-V 2. Mw. M. (Mirjam) Schellevis – HBO-V 3. Dhr. A.P. (Alex) Krol – HBO-V, post-HBO 2 ^e jaars (VS13): 4. Mw. F.M. (Femke) Tolsma - B-verpl. (assessment) 5. Dhr. T. (Tobias) Kalverdijk, Bachelor of Nursing – HBO-V 6. Dhr. C.H.M. (Chris) van de Weijer – HBO-V 3 ^e jaars (VS12): 7. Mw. N. (Natasja) Hemink – HBO-V 8. Mw. M.H.H. (Maringa) de Weerd – HBO-V 9. Dhr. A. (Aaldrik) Bosch – HBO-V

16.30-17.15	Inhoud, gehele opleiding	<p>Klinisch handelen</p> <p>1. Farmacologie: Prof. dr. A.J.M. (Anton) Loonen, arts/klinisch farmacoloog, GGZ Westelijk Noord Brabant. Prof. dr. Loonen verzorgt lessen in het 1^e, 2^e en 3^e leerjaar.</p> <p>2. Klinisch redeneren; Diagnostiek: Mw. M.M. (Marieke) Schaap, MANP; Verpleegkundig Specialist ggz bij GGZ Noord-Holland-Noord. Mw. Schaap verzorgt lessen in het 2^e en 3^e leerjaar.</p> <p>Wetenschappelijke kennis en onderzoek</p> <p>3. Onderzoek: Prof. dr. P.J.J. (Peter) Goossens PhD RN, Lector GGZ: <i>herstelgerichte zorg en client-empowerment</i> bij Saxion. Dr. Goossens verzorgt colleges in het 1^e en 2^e leerjaar, heeft de wetenschappelijke supervisie van de leerlijn en doet 2^e beoordelingen.</p> <p>Innovatie en implementatie</p> <p>4. Beleid: Dhr. P.J.M. (Peter) Koopman, verpleegkundige (niet praktiserend), voormalig lid RvB Dimence (tot 2013). Dhr. Koopman verzorgt lessen in het 3^e leerjaar.</p> <p>5. Intervisie: Dhr. R.J.A. (Ron) Overtoom, verpleegkundige A en B, coach, supervisor, directeur QuaZijn. Dhr. Overtoom verzorgt lessen in het 1^e, 2^e en 3^e leerjaar.</p> <p>Speciaal aandachtsgebied conform speciaal besluit ggz – K&J</p> <p>6. Kind & Jeugd: Dhr. P. (Paul) van der Zee, systeemtherapeut/sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij Triversum Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Dhr. Van der Zee verzorgt lessen in het 1^e en 3^e leerjaar.</p> <p>Speciaal aandachtsgebied conform speciaal besluit ggz – Volwassenen</p> <p>7. Spoedeisende psychiatrie: Drs. J.B. (Bert) van Luyn, klinisch psycholoog, Dimence. Dhr. Van Luyn verzorgt lessen in het 2^e leerjaar.</p> <p>8. Forensische psychiatrie: Mw. drs. H.A. (Leida) Feringa, klinisch psycholoog/psychotherapeut, P-opleider, zorgprogrammaleider Persoonlijkheidsstoornissen Forint; FPC Dr. S. van Mesdag. Mw. Feringa verzorgt lessen in het 3^e leerjaar.</p>
-------------	--------------------------	---

		9. Verslaving: Mw. dr. C.A. (Chris) Loth, eigenaar Loth Verpleegkunde, Verpleegkundig Specialist o.a. bij Tactus Verslavingszorg. Mw. dr. Loth verzorgt lessen in het 1 ^e , 2 ^e en 3 ^e leerjaar.
17.15-18.00	Leden RvT (ingelast op verzoek van NQA)	Raad van Toezicht GGZ-VS: 1. Drs. P.J.L. (Paul) van Heugten, geneeskundige, voormalig voorzitter RvB Delta Psychiatrisch Centrum (tot 2013) 2. Dhr. P. (Patrick) Gassman, psycholoog, voormalig coördinerend senior-inspecteur, Inspectie voor de Gezondheidszorg (ggz) 3. Drs. J.V.D. (Jos) Brinkman, verpleegkundige (niet praktiserend), psycholoog, socioloog, bedrijfskundige; lid RvB GGZ Noord-Holland-Noord 4. Mw. M.J. (Mirjam) Stender, Verpleegkundig Specialist ggz; manager circuit Volwassenen en circuit Langerdurende behandeling en zorg, Dimence

Dag 2, woensdag 23 april 2014

Tijdstip	Thema	Deelnemers
08.30-09.45	Vorbereiding en materiaalbestudering	Panel
09.45-10.15	Inhoud, programma & toetsing	Alumni en afstudeerders (VS11): 1. Mw. D. (Dayenne) van Schie – HBO-V; afstudeerdatum (naar verwachting): 18 mei 2014 2. Dhr. J. (Jeroen) Ruis – HBO-V; afstudeerdatum: 31 januari 2014 3. Dhr. J. (Jos) Zweistra – HBO-V; afstudeerdatum: 2 januari 2014
10.30-11.15	Inhoud, toetsing & afstuderen Inhoud en aan inhoud gerelateerde processen: aansturing	1. Drs. R. (Rob) Bakker, directeur, voorzitter Consilium Magistrorum 2. Mw. drs. D.A. (Diana) Polhuis, hoofdopleider 3. Drs. W. (Wim) Houtjes, hoofdopleider 4. Dr. P.J.J. (Peter) Goossens, lector GGZ: <i>herstelgerichte zorg en client-empowerment</i> (Saxion) 5. Mw. drs. T.A. (Tessa) Molenaar, opleidingsmanager

11.30-12.15	Ingelast: Praktijkborging (inhoud)	<p>Praktijkopleiders:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dhr. J.P.J. (Jos) van Zaanen, GGz Breburg en GGZ WNB 2. Mw. M.A.G. (Marieke) van de Geer, Emergis 3. Mw. dr. T.C. (Nynke) Boonstra, GGZ Friesland 4. Mw. drs. L.M. (Linda) Kronenberg, Dimence 5. Dhr. B.F.M. (Ben) Lijten, GGZ NHN
12.15-13.15	Overleg + lunch	Panel
13.15-14.15	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: borging	<p>Curriculumcommissie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mw. drs. C.C. (Lia) de Braal, MA HRM; directeur P&O en communicatie, GGz Breburg 2. Mw. A.M.F. (Arina) van Mierlo, praktijkopleider Antes <p>Examencommissie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Dhr. W. (Willem) Struijs, praktijkopleider GGZ inGeest <p>Vakgroep GGZ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. dhr. C.P. (Patrick) Groenewegen, directeur @Groenewegen; adviseur V&VN GGZ <p>Commissie van Beroep:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Mw. mr. J.M. (Annemarie) Huysman-Hartkamp, jurist; Universiteit Utrecht (Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie)
14.30-15.00	Extra gesprekken: Praktijkborging (aansturing)	<p>Zakelijk vertegenwoordigers:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mw. T. (Tineke) Wierda, manager Opleiding & Ontwikkeling bij Lentis 2. Mw. drs. G. (Ghazaleh) Shahrizadeh, beleidsmedewerker Bestuursbureau, Altrecht 3. Dhr. R. (Reinder) Wijmenga, directeur Innova, GGZ Centraal 4. Mw. S. (Sandra) van Eck, adviseur RvB bij GGZ NHN 5. Mw. Y.L. (Yvonne) Slee, MHD, Verpleegkundig Specialist ggz, hoofd opleidingen bij Antes

15.30-16.30	Beoordelingsoverleg panel	Panel
16.30-17.00	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	1. Drs. R. (Rob) Bakker, directeur, 2. Mw. drs. D.A. (Diana) Polhuis, hoofdopleider 3. Drs. W. (Wim) Houtjes, hoofdopleider

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Bijlagen bij de kritische reflectie

Beschrijving van de opleiding

- GGZ-VS (2010) Governance structuur GGZ-VS. Utrecht: GGZ-VS
- Statuten GGZ-VS van 6-6-2011

Beoogde eindkwalificaties en programma

- GGZ-VS & COOV (2006) Competentieprofiel GGZ-Verpleegkundig Specialist. Utrecht: GGZ-VS. (Word)
- GGZ-VS (2013) Opleidingsplan 2014-2018. Utrecht: GGZ-VS.
- GGZ-VS (2013) Addendum Opleidingsplan 2014-2018. Opleiding GGZ-VS met vrijstellingen voor specifieke doelgroepen. Utrecht: GGZ-VS.
- GGZ-VS (2014) Praktijkleren, een krachtige leeromgeving 2014 – 2018; Voorwaarden voor het opleiden van de Verpleegkundig Specialist GGZ in de praktijk. Utrecht: GGZ-VS.
- Leerlijnschema vanaf VS 2014 en curriculumoverzicht vanaf 2014 (Word)
- Literatuurlijsten: verplichte literatuur en aanbevolen literatuur
- GGZ-VS (2013) Onderwijs- en Examenregeling (OER) Opleiding GGZ Verpleegkundig Specialist. Utrecht: GGZ-VS.
- CSV (2008) Algemeen besluit Specialismen Verpleegkunde. Utrecht: V&VN.
- CSV (2009) Besluit verpleegkundig specialisme geestelijke gezondheidszorg. Utrecht: V&VN.

Personeel

- Overzicht docenten en onderwijsgraden
- Overzicht praktijkopleiders en onderwijsgraden

Kwaliteitszorg

- GGZ-VS (2012). De toekomst is nu; Strategisch plan 2013-2014. Utrecht: GGZ-VS.
- Samenstelling en reglement Commissie van Beroep
- Evaluaties:
 - Module- en docentevaluatie
 - Eindejaarsevaluatie
 - Evaluatie gestopten
 - Concept evaluatie praktijkopleiders

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

- Moduleboeken Wetenschappelijke kennis en Onderzoek 1, 2 en 3
- Praktijkopdrachten met bijgaande beoordelingsformulieren:
- Praktijkopdracht 1: Persoonlijk leerplan
- Praktijkopdracht 2: Werkplan, tussen- en eindbeoordeling
- Praktijkopdracht 3: Reflectief leren
- Praktijkopdracht 4: Behandelverantwoordelijkheid
- Praktijkopdracht 5: Farmacotherapie
- Praktijkopdracht 6: Optimaliseren van zorg
- Praktijkopdracht 7: Verbeterproject/doorbraakmethode

- Praktijkopdracht 8: Schrijven van een opiniërend artikel
- Praktijkopdracht 9: Deskundigheidsbevordering en coaching
- Praktijkopdracht 10: Somatiek
- Meesterproef verpleegkundig specialist ggz

- Overzichtslijst met afstudeerwerken/-resultaten
- Selectie afstudeerproducten met gemotiveerde beoordelingen (range net voldoende-zeer goed): overzicht, 4 gevalbeschrijvingen en 4 onderzoeksartikelen (ook hard copy)

Overig

- Notitie Maatschappelijke betrokkenheid

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO worden alleen de studentnummers opgenomen.

CONO⁵ registratienummers VSio:

C16249
C16668
C16691
C24652
C9142
C9141
C12086
C12143
C9154
C24657
C9153
C12128
C16916
C24659
C12114

⁵ CONO: Coördinerend Orgaan Nascholing en Opleiding in de GGZ, wijst studentnummers toe in verband met bekostiging

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Master Advanced Nursing Practice

Instelling: Opleidingsinstelling GGZ-VS

Visitatie datum: 22 en 23 april 2014

Ondergetekende: *drs. Rob Bakker*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *RvB (directeur)*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'R' followed by a long horizontal stroke.

Datum:

21-3-2014

Bijlage 8: Koppeling beoordeling volgens NVAO-kader en volgens RSV-kaders

(bron: RSV-beoordelingskader, maart 2014)

Het RSV-beoordelingskader volgt qua indeling de drie standaarden zoals die in het beoordelingskader van de NVAO-accreditatie voor de beperkt opleidingsbeoordeling worden gehanteerd.

NVAO standaard 1: Doelstellingen

Eisen RSV: Voor dit onderdeel hanteren de MANP-opleidingen een specifiek beoordelingskader met domeinspecifieke eisen, dat wordt gebruikt bij het opstellen van de kritische reflectie van de te accrediteren opleiding. Hieraan worden de *Algemene competenties van verpleegkundig specialisten*, toegevoegd zoals verwoord in bijlage 1 van het *Algemeen Besluit*, alsmede de vijf besluiten van 16 december 2008 inzake de vijf specialismen waarin de specifieke eisen staan verwoord.

NVAO standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Eisen RSV: Dit onderdeel bevat de voorwaarden voor het cursorisch en praktijkleren zoals die worden gehanteerd door de NVAO. De eisen die het *Algemeen Besluit* stelt aan opleidingsinstellingen en opleiders worden hieraan toegevoegd. Deze eisen worden weergegeven in de *RSV-beoordelingskaders voor het cursorisch en praktijkleren*, waar per eis van het Algemeen Besluit staat aangegeven op welke wijze de hoofdopleider aan de gestelde eisen kan voldoen en op welke wijze dit kan worden verantwoord.

NVAO standaard 3: Toetsing en gerealiseerd eindkwalificaties

Dit onderdeel richt zich op het gerealiseerde niveau van de opleidingen. Hieraan worden de eisen van de RSV toegevoegd, zoals die staan beschreven in het *Protocol Toetsing en Beoordeling*. Hiermee wordt beoordeeld of het gehanteerde systeem van toetsing voldoet aan de eisen van de RSV. Over de beoogde eindkwalificaties doet het *Algemeen Besluit* geen uitspraken. Dit valt derhalve buiten de scope van de RSV.